

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»**

**Кафедра організації судових,  
правоохоронних органів та адвокатури**

**Бакаянова Н.М.**

**АДВОКАТУРА УКРАЇНИ**

***Методичні вказівки  
для підготовки до практичних занять та самостійної  
роботи для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 081  
«Право»***

Одеса  
2024

**Рекомендовано навчально-методичною радою  
Національного університету «Одеська юридична академія»  
(протокол №4 від 17 січня 2024 р.)**

**Укладач:**

Бакаянова Н. М. – д.ю.н., професор, завідувач кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», заслужений юрист України, ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-7669-0576>

**Рецензенти:**

Дудченко В. В. – д.ю.н., професор, професор кафедри загальної теорії права та держави Національного університету «Одеська юридична академія», вчений секретар Національного університету «Одеська юридична академія», заслужений юрист України.

Хотинська-Нор О. З. – д.ю.н., професор, завідувач кафедри юстиції Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, заслужений юрист України.

Адвокатура України : методичні вказівки для підготовки до практичних занять та самостійної роботи для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 081 «Право» [Електронне видання] / Укладач: Н.М. Бакаянова ; Нац. ун-т «Одеська юрид. академія». – Одеса, 2024. – 64 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/27379>

Методичні вказівки з навчальної дисципліни «Адвокатура України» розроблено для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 081 «Право» Національного університету «Одеська юридична академія», з метою засвоєння ними знань про адвокатуру в Україні.

Методичні вказівки містять перелік тем, які розглядаються під час навчання, питання лекційних та практичних занять, кейси, які студенти вирішують в процесі навчання, завдання для самостійної роботи, рекомендовану наукову літературу та релевантне законодавство, тестові завдання для поточного контролю знань.

## ЗМІСТ

|                                                                            |    |
|----------------------------------------------------------------------------|----|
| Вступ.....                                                                 | 4  |
| Тема 1. Правові основи організації та діяльності адвокатури в Україні..... | 7  |
| Тема 2. Адвокатське самоврядування.....                                    | 14 |
| Тема 3. Набуття права на заняття адвокатською діяльністю.....              | 23 |
| Тема 4. Правовий статус адвоката в Україні.....                            | 28 |
| Тема 5. Професійна етика та дисциплінарна відповідальність адвоката.....   | 37 |
| Тема 6. Гарантії адвокатської діяльності .....                             | 43 |
| Тестові завдання для поточного контролю знань.....                         | 51 |
| Перелік питань підсумкового контролю.....                                  | 60 |
| Інформаційні ресурси.....                                                  | 63 |

## ВСТУП

У сучасному світі адвокатура є інститутом громадянського суспільства і, водночас, визнається невід'ємним елементом справедливого правосуддя. У кожній державі адвокатура як правове явище характеризується своєю специфікою розвитку, зумовленою історичними, політичними, економічними, соціокультурними чинниками. В Україні стан адвокатури є наслідком низки реформ у правозахисній сфері, які запроваджувались, починаючи з перших років незалежності України, з поступовою імплементацією до національного законодавства міжнародних стандартів.

Навчальна дисципліна «Адвокатура України» вивчає засади організації та діяльності адвокатури України, здійснення адвокатської діяльності, правовий статус Національної асоціації адвокатів України, її структуру та основні напрямки діяльності, сутність та принципи адвокатського самоврядування, систему органів адвокатського самоврядування, порядок реалізації ними передбачених законом повноважень, діяльність громадських об'єднань адвокатів, зміст правового статусу адвоката, процедуру його набуття, правові можливості стажиста адвоката та помічника адвоката, етичні вимоги до адвокатів та особливий порядок притягнення адвокатів до дисциплінарної відповідальності, гарантії адвокатської діяльності, перспективи подальшого розвитку інституту адвокатури.

Навчальна дисципліна «Адвокатура України» спрямована на вирішення студентами наступних завдань: визначити сферу правового регулювання діяльності адвокатури України; з'ясувати роль Національної асоціації адвокатів України в забезпеченні виконання адвокатурою покладених на неї функцій; окреслити завдання та визначити принципи адвокатського самоврядування; знати систему та повноваження органів адвокатського самоврядування; розумітися у процедурі набуття права на здійснення адвокатської діяльності, правових можливостях помічника адвоката та стажиста адвоката; визначити професійні права та обов'язки адвоката, особливості його правового статусу; встановити значення професійної етики у діяльності адвоката, орієнтуватися у Правилах адвокатської етики; з'ясувати підстави, строк та порядок притягнення адвокатів до дисциплінарної відповідальності; визначити види адвокатської діяльності, а також зміст та систему гарантій адвокатської діяльності, обґрунтувати значення їх дотримання.

Навчальна дисципліна «Адвокатура України» структурно складається з 6 тем:

*Тема 1. Правові основи організації та діяльності адвокатури в Україні.* В межах теми вивчаються поняття адвокатури, її правова природа, завдання та роль у суспільному житті, основні етапи розвитку адвокатури в Україні, конституційно-правове регулювання діяльності

адвокатури України, питання історії створення Національної асоціації адвокатів України, її статусу, мети, завдань та функцій, членства у Національній асоціації адвокатів України.

*Тема 2. Адвокатське самоврядування.* Вивчення теми дозволяє сформулювати глибоке розуміння значення, сутності, завдань, принципів здійснення адвокатського самоврядування, дослідити систему органів адвокатського самоврядування, оцінити специфіку фінансового забезпечення органів адвокатського самоврядування. Зазначена тема також охоплює питання організації та діяльності зборів адвокатів регіону, конференції адвокатів регіону, ревізійних комісій адвокатів регіону, рад адвокатів регіону, кваліфікаційно-дисциплінарних комісій, з'їзду адвокатів України, Ради адвокатів України, Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, Вищої ревізійної комісії адвокатури.

*Тема 3. Набуття права на заняття адвокатською діяльністю* дозволяє всесторонньо вивчати вимоги до набуття права на заняття адвокатською діяльністю, порядок проведення кваліфікаційних іспитів для набуття права на здійснення адвокатської діяльності, визначити правовий статус помічника адвоката, а також стажиста адвоката, зрозуміти процедуру стажування в адвокатурі, з'ясувати значення присяги адвоката та порядок її складення, визначати поняття та види адвокатської діяльності.

*Тема 4. Правовий статус адвоката в Україні* спрямована на отримання студентами знань про складові елементи правового статусу адвоката, особливості реалізації його професійних прав та дотримання професійних обов'язків, обрання адвокатом організаційної форми адвокатської діяльності - індивідуальною адвокатською діяльністю, діяльністю у складі адвокатського бюро або адвокатського об'єднання. Вивчення теми дозволить ознайомитись з обов'язками адвоката (адвокатського бюро, адвокатського об'єднання) у сфері фінансового моніторингу, навчитись складати договір про надання правничої допомоги, осмислити специфіку оплати праці адвоката, підстави здійснення адвокатської діяльності, порядок її зупинення, припинення та поновлення, а також способи підтвердження повноважень адвоката.

*Тема 5. Професійна етика та дисциплінарна відповідальність адвоката* має значення для набуття студентами системних знань про етичні вимоги до адвокатів, роль Правил адвокатської етики у професійній діяльності адвоката, їх структуру та зміст, поняття та підстави дисциплінарної відповідальності адвоката, характерні риси дисциплінарного провадження в адвокатурі, його стадії. Вивчення теми дозволяє зрозуміти, як проводиться перевірка відомостей про дисциплінарний проступок адвоката, яким є порядок порушення дисциплінарної справи, як відбувається розгляд дисциплінарної справи та приймається рішення у дисциплінарній справі щодо адвоката.

*Тема 6. Гарантії адвокатської діяльності* дозволяє визначити поняття та роль гарантій адвокатської діяльності для реалізації завдань адвокатури та виконання покладених на неї функцій, визначити систему діючих гарантій, обговорити стан дотримання гарантій адвокатської діяльності в Україні і в сучасному світі в цілому, а також практичні проблеми та шляхи удосконалення гарантій адвокатської діяльності. У межах теми аналізуються мета, завдання, основні напрямки діяльності об'єднань адвокатів, осмислення їхньої ролі у формуванні стандартів діяльності адвокатури та захисті професійних прав адвокатів.

Досягненню результатів навчання сприяє поєднання традиційних форм, методів та прийомів навчання (лекції, практичні заняття, самостійна робота, контрольні заходи) з інноваційними (кейс-метод, моделювання процедури розгляду дисциплінарної скарги, метод мозкового штурму, моделювання професійної діяльності, метод заняття-екскурсія).

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує отримання студентами необхідних знань для подальшого вивчення та засвоєння цивільного, господарського та адміністративного права, цивільного, кримінального, господарського, адміністративного процесуального права та інших правових дисциплін, а також підготовки студентів до майбутньої правничої діяльності.

## **Тема 1.**

### **Правові основи організації та діяльності адвокатури в Україні**

Під час опанування питаннями з теми 1, насамперед, необхідно визначити той контент, який буде вивчатись протягом навчального семестру: окреслити предмет, структуру навчальної дисципліни, методи, які здатні забезпечити засвоєння матеріалу.

Дослідження поняття «адвокатура» передбачає звернення до законодавчого визначення, релевантних рішень Конституційного Суду України, Європейського суду з прав людини, наукової думки, окреслення завдань, характерних рис та ознак адвокатури, специфічної ролі, яку адвокатура відіграє у суспільному житті.

Студентам варто ознайомитись з актами національного законодавства, які регулюють діяльність адвокатури, міжнародним законодавством задля правильного розуміння загального обсягу правового регулювання адвокатури в Україні.

У питанні про правовий статус Національної асоціації адвокатів України слід виходити з особливостей її створення, мети, завдань, функцій Національної асоціації адвокатів України. При визначенні умов членства в єдиній професійній організації адвокатів України, окрім вивчення положень Статуту Національної асоціації адвокатів України, варто ознайомитись із підходами до обов'язкового або добровільного членства у професійних асоціаціях адвокатів, які сформовані у сучасному світі.

#### ***Лекційні питання***

1. Предмет, структура та методологія навчальної дисципліни.
2. Поняття адвокатури, її завдання та роль у суспільному житті.
3. Конституційно-правове регулювання діяльності адвокатури України.
4. Міжнародне законодавство про організацію та діяльність адвокатури.
5. Правовий статус Національної асоціації адвокатів України.

#### ***Питання до практичного заняття***

1. Предмет, структура та методологія навчальної дисципліни.
2. Поняття адвокатури, її завдання та роль у суспільному житті.
3. Конституційно-правове регулювання діяльності адвокатури України.
4. Міжнародне законодавство про організацію та діяльність адвокатури.

5. Поняття Національної асоціації адвокатів України, принципи, мета та завдання.
6. Структура Національної асоціації адвокатів України.
7. Членство в Національній асоціації адвокатів України.

### **Самостійна робота**

*(на вибір студента - підготовка короткого есе, презентації, розгорнутої відповіді, тез доповідей для участі у конференції, науковій дискусії, круглому столі)*

1. Історія формування адвокатури на українських землях.
2. Розвиток конституційних засад адвокатури України.
3. Вплив глобалізації на інститут адвокатури.
4. Адвокатура у рішеннях Європейського суду з прав людини.

### **Завдання та кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти**

#### **Завдання для наукових доповідей за темою заняття**

1. Розвиток законодавства про адвокатуру та адвокатську діяльність в світлі судово-правової реформи.
2. Імплементация міжнародних стандартів організації та діяльності адвокатури до законодавства України.
3. Стратегічні напрями розвитку Національній асоціації адвокатів України.

#### **Кейси**

Юрисконсульт ТОВ "Будівельник" Клименко Є.М. звернувся до Приморського районного суду м. Одеси з клопотанням допустити його в якості представника позивача по цивільній справі, в якій директор ТОВ "Будівельник" Думко Д.П. є позивачем.

Суддя відмовив у допуску Клименка Є.М. до здійснення представництва, зазначивши, що представником при розгляді цивільних справ у судах можуть бути виключно адвокати. Відповідно до даних Єдиного реєстру адвокатів України, Клименко Є.М. не є адвокатом.

Клименко Є.М. повторно направив клопотання про допуск його до участі в справі, посилаючись на те, що він працює на посаді юрисконсульта у ТОВ "Будівельник", директором якого є Думко Д.П. Відповідно до Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення можливостей самопредставництва в суді органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, інших юридичних осіб незалежно від порядку їх створення" від

18.12.2019 р. №390-IX, юридична особа незалежно від порядку її створення бере участь у справі через свого керівника, члена виконавчого органу, іншу особу, уповноважену діяти від її імені відповідно до закону, статуту, положення, трудового договору (контракту) (самопредставництво юридичної особи), або через представника.

Суддя знов відмовив у допуску Клименка Є.М. як представника, зазначивши, що Думко Д.П. у судовій справі є позивачем не як посадова особа (директор) ТОВ "Будівельник", а як громадянин у цивільному спорі, який не стосується законних інтересів ТОВ "Будівельник". У зв'язку з цим, бути представником по його справі може бути виключно адвокат.

Чи є законні підстави для допуску Клименка Є.М. в якості представника? Обґрунтуйте відповідь.

### **Нормативно-правові акти та судова практика**

1. Конституція України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. №5076-VI. *Голос України*. 2012. 14.08.2012. №148-149.
3. Про Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021 – 2023 роки: Указ Президента України №231/2021 від 11.06.2021 р. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/2312021-39137>
4. Про затвердження Стратегії розвитку Національної асоціації адвокатів України на 2021 - 2025 роки: Рішення Ради адвокатів України від 02.07.2021 р. №38. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr038871-21#Text>
5. Статут Національної асоціації адвокатів України: затверджений рішенням Установчого з'їзду адвокатів України від 17.11.2012 р. URL: [http://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/inshi-dokumenty/statut\\_naau.pdf](http://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/inshi-dokumenty/statut_naau.pdf)
6. Правила адвокатської етики: затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 09.06.2017 р. *Національна асоціація адвокатів України*. URL: [http://unba.org.ua/assets/uploads/8354a317c5dd15913f18\\_file.pdf](http://unba.org.ua/assets/uploads/8354a317c5dd15913f18_file.pdf)
7. Про організацію та забезпечення роботи секретаріату Національної асоціації адвокатів України (секретаріату Ради адвокатів України): розпорядження голови НААУ, РАУ від 23.12.2013 р. № 31. URL: <https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/pologennya/2014.04.26-27-pologennya-pro-rau-pazy.pdf>
8. Положення про Раду старійшин адвокатів Національної асоціації адвокатів України: рішення Ради адвокатів України від 25.07.2017 р.

- № 112. URL: [https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pologennya/2018-07-25-polozhennya-112\\_5b597eee20b34.pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pologennya/2018-07-25-polozhennya-112_5b597eee20b34.pdf)
9. Положення про заохочувальні відзнаки Національної асоціації адвокатів України (нова редакція): рішення Ради адвокатів України від 11.11.2020 р. № 120. URL: [https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pologennya/2020-11-17-polozhennya-120\\_5fc4ea3439425.pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pologennya/2020-11-17-polozhennya-120_5fc4ea3439425.pdf)
10. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Солдатова Геннадія Івановича щодо офіційного тлумачення положень статті 59 Конституції України, статті 44 Кримінально-процесуального кодексу України, статей 268, 271 Кодексу України про адміністративні правопорушення (справа про право вільного вибору захисника) від 16.11.2000 р. № 1-17/2000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v013p710-00>.
11. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Голованя Ігоря Володимировича щодо офіційного тлумачення положень статті 59 Конституції України (справа про право на правову допомогу) від 30.09.2009 р. № 23-рп/2009. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v023p710-09>
12. Висновок Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України (щодо скасування адвокатської монополії) (реєстр. № 1013) вимогам статей 157 і 158 Конституції України від 31.10.2019 р. № 4-в/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v004v710-19#Text>.
13. Проект Закону про внесення змін до Конституції України (щодо скасування адвокатської монополії) № 1013 від 29.08.2019 р. URL: [https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4\\_1?pf3511=66242](https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66242)
14. Багатостороння угода країн-учасниць ООН «Основні положення про роль адвокатів». *Юридичний вісник України*. 2002. №40.
15. Багатостороння угода країни-учасниць Європейського Співтовариства «Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського співтовариства». *Юридичний вісник України*. 2002. №40.
16. Касадо Кока проти Іспанії: постанова ЄСПЛ від 24.02.1994 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/SO6473>
17. Шепфер проти Швейцарії: постанова ЄСПЛ від 20.05.1998 р. URL: <https://apno.ru/component/wmartalpha/docs/echr1998?Itemid=>
18. Майзит против Росії: постанова ЄСПЛ від 20.01.2005 р. URL: <http://hrlibrary.umn.edu/russian/euro/Rmayzitcase.html>
19. Джон Мюррей проти Об'єднаного Королівства: постанова ЄСПЛ від 28.10.1994 р. URL: <https://europeancourt.ru/resheniya-evropejskogo-suda-na-russkom-yazyke/myurrej-protiv-soedinennogo-korolevstva-postanovlenie-evropejskogo-suda/>

20. Latimer v. United Kingdom: рішення ЄСПЛ від 31.05.2005 р. URL: [https://www.stradalex.com/en/sl\\_src\\_publ\\_jur\\_int/document/echr\\_12141-04](https://www.stradalex.com/en/sl_src_publ_jur_int/document/echr_12141-04)
21. Грациани-Вейсс проти Австрії: постанова ЄСПЛ від 18.10.2011 р. URL: <https://www.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc&base=ARB&n=270146#dispwBTfHikkYsM4>
22. Case 2/74 Jean Reyners v. State of Belgium (21/06/1974). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61974CJ0002>
23. Case 33/74 Johannes Henricus Maria van Binsbergen v. Bestuur van de Bedrijfsvereniging voor de Metaalnijverheid (3/12/1974). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:61974CJ0033>
24. Case 71/76 Jean Thieffry v. Conseil de l'ordre des avocats de Paris (28/04/1977). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A61976CJ0071>
25. Case 427/85 Commission of the European Communities v. Federal Republic of Germany (25/02/1988) URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61985CJ0427>
26. Case 107/83 Ordre des avocats au Barreau de Paris v. Onno Klopp (12/07/1984) URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61983CJ0107>
27. Case 292/86 Claude Gullung v. Conseil de l'Ordre des avocats du Barreau de Colmar et de Saverne (19 /01/1988) URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61986CJ0292>

### ***Рекомендована література***

1. Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах / за заг. ред.. д.ю.н., проф.. заслуженого юриста України С.Я. Фурси та к.ю.н., доцента Бакаянної Н.М. 2-ге вид. доповн. і перероб. К.: Алерта, 2016. 864 с.
2. Адвокатура Одеси та Одеської області: історичні нариси: монографія / Й. Л. Бронз, Н. М. Бакаянова та ін.; за ред. Н. М. Бакаянної; Національний університет «Одеська юридична академія», Національна асоціація адвокатів України, Рада адвокатів Одеської області. Одеса: Фенікс, 2020. 744 с.
3. Аракелян М. Адвокатура у механізмі надання професійної правничої допомоги (до питання про скасування адвокатської монополії) / М. Аракелян. *Право України*. 2019. № 12. С. 113-130.
4. Аракелян М. Р. Правозахисна діяльність адвокатури: теоретико-правовий ракурс. Одеса : Фенікс, 2018. 386 с.

5. Аракелян М.Р. Концептуальні засади правозахисної діяльності адвокатури: автореф. дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.01. Одеса, 2019. 44 с.
6. Аракелян М. Р. Роль міжнародно-правових актів у регулюванні адвокатської діяльності. *Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів ХХІ століття» (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права)* : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 червня 2022 р.) / за загальною редакцією С. В. Ківалова. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Т. 1. С. 383-385.
7. Бакаянова Н.М. Історія адвокатури України: навч.-метод. посібник. Одеса: Фенікс, 2015. 44 с.
8. Бакаянова Н.М. Предмет, об'єкт та методологія науки про адвокатуру. *Актуальні проблеми держави та права*. Одеса, 2016. №76. С. 3-9.
9. Бакаянова Н.М. Про розвиток науки про адвокатуру як спеціальної юридичної науки. *Вісник Львівського університету*. 2016. №63. С.176-186.
10. Бакаянова Н.М. Міжнародні стандарти адвокатури: поняття, система, класифікація. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 2. С.203-206.
11. Бакаянова Н. М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти. Одеса: Юридична література, 2017. 357 с.
12. Бакаянова Н.М. Конституційно-правове регулювання діяльності адвокатури у нових реаліях суспільного життя. *Право України*. 2019. № 12. С. 131-145.
13. Бакаянова Н. М. Наукові підходи до розвитку адвокатури. *Розвиток адвокатури в умовах реформування системи правосуддя: матер. круглого столу (Київ, 15 грудня 2021 р.)* / редкол.: О.З. Хотинська-Нор та ін. Київ: «Компанія ВАІТЕ», 2021. 138 с. С.5-8.
14. Бакаянова Н. М. Генезис та сучасний вимір адвокатського самоврядування в Україні. *Адвокатура України: сучасний стан та перспективи розвитку: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 17 груд. 2020 р.)* / [редкол.: Т. Б. Вільчик (голова) та ін.]. Харків : Право, 2020. С.23-27.
15. Бакаянова Н.М. Проблеми конституційного і законодавчого регулювання процесів реформування судової влади та суміжних інститутів в Україні / С.В.Ківалов, Ю.Є.Полянський, В.В.Долежан, Н.М. Бакаянова, О.Г. Свида. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. Т. 17 Одеса: Юридична література, 2015. С.5-25.
16. Бакаянова Н. М., Храпенко О. О. Історія адвокатури України у запитаннях та відповідях, ілюстраціях та фотографіях : навчальний

посібник. Вид.2-ге, переробл. та допов. Одеса: Юридична література, 2019. 214 с.

17. Bakaianova N., Svyda O., Demenchuk M., Dzhaburiya O., Fomina O. Advocacy of Ukraine under constitutional reform. *Amazonia Investiga*. 2019. Vol.8. №22P.574-579.

18. Бірюкова А. М. Адвокатура України в умовах глобалізації. Акад. адвокатури України. Київ : Правоваєдність : Алерта, 2018. 423 с.

19. Бірюкова А.М. Правовий статус адвоката і адвокатури: вітчизняна модель у контексті процесів глобалізації: дис.. ...докт. юрид. наук: 12.00.10. Київ, 2019, 496 с.

20. Вільчик Т. Б. Конституційне право на правову допомогу адвоката у країнах Європейського Союзу та в Україні. Харків : Право. 2015. 400 с.

21. Звіт Національної асоціації адвокатів України: «НААУ: 5 років успіху». *Сайт Національної асоціації адвокатів України*. URL: [https://unba.org.ua/assets/uploads/43f83bd682afc309ca20\\_file.pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/43f83bd682afc309ca20_file.pdf)

22. Іваницький С.О. Теоретичні основи організації адвокатури в Україні: принципи та система. Київ: Інтерсервіс, 2017. 800 с.

23. Каденко О. О. Правовий статус Національної асоціації адвокатів України : дис...доктора філос. Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2022. 283 с.

24. Каденко О.О. Національна асоціація адвокатів України: мета та завдання діяльності. Актуальні питання державотворення та захисту прав людини в Україні: зб. наук.пр. / гол. ред. Л. Г. Білий. Хмельницький : Вид-во Хмельниц. ін-ту ПрАТ «ВНЗ «МАУП», 2019. Вип. 8. С. 83-91. URL: [http://pravo.khnu.km.ua/wp-content/uploads/sites/40/2021/03/ZbirnykPrava-lyudyny\\_V.8\\_2019\\_hnu.pdf](http://pravo.khnu.km.ua/wp-content/uploads/sites/40/2021/03/ZbirnykPrava-lyudyny_V.8_2019_hnu.pdf)

25. Каденко О. О. До питання кадрового забезпечення діяльності Національної асоціації адвокатів України. *Розвиток адвокатури України в умовах реформування системи правосуддя*: матер. Круглого столу (м. Київ, 15 груд. 2021 р.) / редкол.: О. З. Хотинська-Нор та ін. Київ: «Компанія ВАІТЕ», 2021. С. 37-39.

26. Каденко О.О. Національна асоціація адвокатів України як суб'єкт правовідносин у сфері запобігання та протидії корупції. *Антикорупційні органи: проблеми становлення, розвитку та взаємодії розвитку*: матеріали науково-практичної конференції (м. Одеса, 09 квіт. 2021 р.) / редкол.: Н.М. Бакаянова (голова) та ін. Одеса: Фенікс, 2021. С. 31-37. URL: <https://jurkniga.ua/contents/antikoruptsiyni-organi-problemi-stanovlennya-rozvitku-ta-vzaiemodii-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya.pdf>

27. Свида О. Г. Стратегія реформування законодавства про адвокатуру та адвокатську діяльність: проблеми розроблення / О. Г. Свида, Т. О. Свида. *Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матер. X Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 6 листоп., 2020 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (голова) та ін.* Одеса : Фенікс, 2020. С. 405-407

28. Святоцька В. О. Стандарти організації та професійної діяльності адвокатури: порівняльно-правове дослідження : монографія. Київ : Ін Юре, 2019. 477 с.
29. Фурса С. Я. Адвокатура крізь призму правової доктрини. *Право України*. 2019. № 12. С. 16-41.

## **Тема 2. Адвокатське самоврядування**

У ході вивчення питань теми 2 варто зрозуміти зміст та значення права адвокатів безпосередньо або через обрані ними представницькі органи самостійно визначати питання організації та діяльності адвокатури у межах, встановлених законом.

Слід виходити з того, що принципи адвокатського самоврядування як визначальні положення, основні ідеї відображуються у положеннях законодавства про адвокатуру та адвокатську діяльність, які врегульовують організаційні форми адвокатського самоврядування, повноваження органів адвокатського самоврядування та системні зв'язки між ними.

Фінансове забезпечення органів адвокатського самоврядування необхідно розглядати у контексті дотримання незалежності адвокатури, яку проголошено ч.2 ст. 131-2 Конституції України.

Окремої уваги потребує потреба у законодавчому врегулюванні зборів адвокатів регіону як форми адвокатського самоврядування.

Питання повноважень конференції адвокатів регіону та порядку її проведення, складу та організації роботи ради адвокатів регіону, структури та компетенції кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури та її палат, діяльності ревізійної комісії адвокатів регіону та Вищої ревізійної комісії адвокатури, порядку формування, завдань та функцій Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, Ради адвокатів України, ролі з'їзду адвокатів України як вищого органу адвокатського самоврядування потребують ретельного вивчення відповідних нормативних актів, які прийняті З'їздом адвокатів України та Радою адвокатів України.

### ***Лекційні питання***

1. Поняття та завдання адвокатського самоврядування.
2. Принципи адвокатського самоврядування.
3. Система органів адвокатського самоврядування, їх фінансове забезпечення.
4. Збори адвокатів регіону та конференція адвокатів регіону.
5. Рада адвокатів регіону.
6. Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури: склад, структура, повноваження.

7. Ревізійна комісія адвокатів регіону.
8. З'їзд адвокатів України як вищий орган адвокатського самоврядування України.
9. Рада адвокатів України.
10. Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури.
11. Вища ревізійна комісія адвокатури.

### ***Питання до практичного заняття №1***

1. Поняття та завдання адвокатського самоврядування.
2. Принципи адвокатського самоврядування.
3. Система органів адвокатського самоврядування.
4. Фінансове забезпечення органів адвокатського самоврядування.
5. Конференція адвокатів регіону як вищий орган адвокатського самоврядування в регіоні.
6. Рада адвокатів регіону: склад та порядок обрання, структура та повноваження.
7. Порядок організації діяльності ради адвокатів регіону.

### ***Самостійна робота***

*(на вибір студента - підготовка короткого есе, презентації, розгорнутої відповіді, тез доповідей для участі у конференції, науковій дискусії, круглому столі)*

1. Адвокатське самоврядування в Україні: історія розвитку.
2. Аналіз показників фінансової звітності органів адвокатського самоврядування (з сайту Національної асоціації адвокатів України).
3. Загальна характеристика зв'язків між органами адвокатського самоврядування в Україні.
4. Діяльність видатного адвоката Йосипа Бронза - голови Ради адвокатів Одеської області.

### ***Завдання та кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти***

#### ***Завдання для наукових доповідей за темою заняття***

1. Адвокатське самоврядування у країнах ЄС.
2. Актуальні проблеми реалізації завдань адвокатського самоврядування в Україні.
3. Роль Й.Л. Бронза в розвитку адвокатського самоврядування в Україні.

### ***Кейси***

## 1.

Під час проведення обшуку в приміщенні ТОВ «Юридична компанія «Алексєєнко та партнери» адвокат Алексєєнко О.Г. наполягав на тому, що оскільки він та його партнери Черемшин П.П. та Кравченко Ю.Є. є адвокатами, то про обшук необхідно повідомити раду адвокатів регіону. Проте старша слідча ОВС ГС УМВС Е.Г. Смірнова та слідчий О.О. Гордієнко зазначили, що ТОВ «Юридична компанія «Алексєєнко та партнери» не є адвокатським об'єднанням, здійснює підприємницьку, а не адвокатську діяльність.

Висловіть міркування, чи порушено вимоги законодавства про адвокатуру та адвокатську діяльність слідчими ОВС ГС УМВС?

Які дії мають здійснити адвокати у даному випадку, якщо вважають, що їх права порушуються?

## 2.

Адвокат Володарський С.В. виявив інтерес до діяльності у складі комісії з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання безоплатної правової допомоги, яка функціонує при Раді адвокатів Одеської області. Він звернувся із заявою на ім'я Голови Ради адвокатів Одеської області, де зазначив, що є досвідченим адвокатом, із стажем адвокатської діяльності 7 років, відповідає іншим вимогам, встановленим законодавством щодо обрання членів органів адвокатського самоврядування.

Чи має право адвокат Володарський С.В. стати членом комісії з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання безоплатної правової допомоги та в якому порядку?

### **Нормативно-правові акти та судова практика**

1. Конституція України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. №5076-VI. *Голос України*. 2012. 14.08.2012. №148-149.
3. Про Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021 – 2023 роки: Указ Президента України №231/2021 від 11.06.2021 р. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/2312021-39137>
4. Про затвердження Стратегії розвитку Національної асоціації адвокатів України на 2021 - 2025 роки: Рішення Ради адвокатів України від 02.07.2021 р. №38 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr038871-21#Text>
5. Статут Національної асоціації адвокатів України: затверджений рішенням Установчого з'їзду адвокатів України від 17.11.2012 р. URL:

[http://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/inshidokumenty/statut\\_naau.pdf](http://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/inshidokumenty/statut_naau.pdf)

6. Положення про внески на забезпечення реалізації адвокатського самоврядування (нова редакція): рішення Ради адвокатів України від 3.02.2017 р. № 4. URL: [https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pologennya/2018-10-13-polozhennya-176\\_5c3709045642e.pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pologennya/2018-10-13-polozhennya-176_5c3709045642e.pdf)

7. Про деякі питання сплати адвокатами щорічних внесків на забезпечення адвокатського самоврядування станом на 18.06.2020 р.: Рішення Ради адвокатів України від 18.06.2020 р. № 34. URL: [https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2020-06-18-rshennya-rau-34\\_5ef48fff56d7f.pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2020-06-18-rshennya-rau-34_5ef48fff56d7f.pdf)

8. Про сплату щорічних внесків на забезпечення реалізації адвокатського самоврядування адвокатами окремих категорій: рішення Ради адвокатів України від 19.03.2021 р. № 4. URL: [https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2021-03-19-rshennya-rau-4\\_606ec6a12de17.pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2021-03-19-rshennya-rau-4_606ec6a12de17.pdf)

9. Про встановлення плати за організаційне забезпечення розгляду заяв (скарг) до кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури та до Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури: Рішення Ради адвокатів України від 18.06.2020 р. № 37. URL: [https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2020-06-18-rshennya-rau-37\\_5ef4903adf787.pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2020-06-18-rshennya-rau-37_5ef4903adf787.pdf)

10. Про комісію з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги: положення затверджено Рішенням Ради адвокатів України №35 від 17.12.2012 р. URL: <http://document.ua/polozhennja-pro-komisiyu-z-ocinyuvannja-jakosti-povnoti-ta-s-doc160443.html>

11. Порядок ведення Єдиного реєстру адвокатів України: рішення Ради адвокатів України № 26 від 17.12.2012 р. URL: [https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/poryadki/2018-07-25-poryadki-109\\_5b597b1f8c28b.pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/poryadki/2018-07-25-poryadki-109_5b597b1f8c28b.pdf)

12. Регламент ради адвокатів регіону: рішення Ради адвокатів України № 178 від 25.10.2014 р. URL: [https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/reglamenti/2020-06-18-reglamenti-41\\_5efc2d72be190.pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/reglamenti/2020-06-18-reglamenti-41_5efc2d72be190.pdf)

13. Хартія основних принципів європейської адвокатської професії. URL: [https://yur-gazeta.com/pdf/Chartia\\_brand.pdf](https://yur-gazeta.com/pdf/Chartia_brand.pdf)

14. Рекомендація №R (2000) 21 Комітету Міністрів державам-членам про свободу професійної діяльності адвокатів від 25.10.2000 р. URL: [https://supreme.court.gov.ua/userfiles/R\\_2000\\_21\\_2000\\_10\\_25.pdf](https://supreme.court.gov.ua/userfiles/R_2000_21_2000_10_25.pdf)

### ***Рекомендована література***

1. Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах / за заг. ред.. д.ю.н., проф..

заслуженого юриста України С.Я. Фурси та к.ю.н., доцента Бакаїанової Н.М. 2-ге вид. доповн. і перероб. К.: Алерта, 2016. 864 с.

2. Адвокатура Одеси та Одеської області: історичні нариси: монографія / Й. Л. Бронз, Н. М. Бакаїанова та ін.; за ред. Н. М. Бакаїанової; Національний університет «Одеська юридична академія», Національна асоціація адвокатів України, Рада адвокатів Одеської області. Одеса: Фенікс, 2020. 744 с.

3. Бакаїанова Н.М. О совершенствовании системы органов адвокатского самоуправления. *Leges si viatae. Julie* 2015. Р. 43-48.

4. Бакаїанова Н.М. Про сплату щорічних внесків адвокатами в Україні. «Сучасні тенденції розвитку юридичної науки та практики»: Матер. всеукр. наук.-практ. конф., м. Кривий Ріг, 22-23 травня 2015 р. Кривий Ріг: ДВНЗ «Криворізький національний університет», 2015. С.177-179.

5. Бакаїанова Н.М. Становление органов адвокатского самоуправления в независимой Украине. «Національні та міжнародні стандарти сучасного державотворення: тенденції та перспективи розвитку» Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Донецьк, 1 серпня 2015 року. Д.: Східноукраїнська наукова юридична організація, 2015. С.6-10.

6. Бакаїанова Н.М. Принцип законності в організації та діяльності адвокатської спільноти України. *Часопис Київського університету права*. №1 2015. С.136-139.

7. Бакаїанова Н.М. Про децентралізацію системи органів адвокатського самоврядування. *Електронне наукове видання «Юридичний науковий електронний журнал»*. №3. 2015. Запоріжжя, 2015.

8. Бакаїанова Н. М. Фінансування органів адвокатського самоврядування і світлі українського та міжнародного досвіду. *Альманах міжнародного права*. Вип.8. Одеса, 2015. С. 65–72.

9. Бакаїанова Н. М. Генезис та сучасний вимір адвокатського самоврядування в Україні. *Адвокатура України: сучасний стан та перспективи розвитку*: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 17 груд. 2020 р.) / [редкол.: Т. Б. Вільчик (голова) та ін.]. Харків : Право, 2020. С.23-27.

10. Bakaianova N., Svyda O., Demenchuk M., Dzhaburiya O., Fomina O. Advocacy of Ukraine under constitutional reform. *Amazonia Investiga*. 2019. Vol.8. №22P.574-579.

11. Бірюкова А. М. Адвокатура України в умовах глобалізації. Акад. адвокатури України. Київ : Правова єдність : Алерта, 2018. 423 с.

12. Бочуляк Н. І. Адвокатське самоврядування в контексті сучасних світоглядних орієнтирів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук, 12.00.12. Хмельницький, 2020. 23 с.

13. Вільчик Т. Б. Конституційне право на правову допомогу адвоката у країнах Європейського Союзу та в Україні. Харків : Право. 2015. 400 с.

14. Вільчик Т. Б. Система органів адвокатського самоврядування в країнах Європейського Союзу: Італія, Німеччина, Франція. *Право та інноваційне суспільство*. 2015. № 2 (5). С. 38-45.
15. Демчина Т.Ю. Організаційно-правові засади реалізації принципу незалежності адвокатури. дис. ... д-ра філософії. Харків, 2020. 270 с.
16. Іваницький С.О. Теоретичні основи організації адвокатури в Україні: принципи та система. Київ: Інтерсервіс, 2017. 800 с.
17. Каденко О. О. Правовий статус Національної асоціації адвокатів України : дис...доктора філос. Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2022. 283 с.
18. Курганський О. В. Деякі питання організації та діяльності органів адвокатського самоврядування в Україні. *Правове життя сучасної України* : матеріали Міжнар. наук. конф. проф.-викл. та аспірант. складу (м. Одеса, 16-17 травня 2013 р.) / відп. за вип. В. М. Дрьомін ; НУ "ОЮА". Півд. регіон. центр НАПрН України. Одеса : Фенікс, 2013. Т. 2. С. 236-238.

### ***Питання до практичного заняття №2***

1. Порядок обрання кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, її структура та повноваження.
2. Склад та повноваження кваліфікаційної палати кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури.
3. Дисциплінарна палата кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури: склад та повноваження.
4. Ревізійна комісія адвокатів регіону: порядок обрання, склад, повноваження, порядок проведення перевірок.
5. З'їзд адвокатів України як вищий орган адвокатського самоврядування України.
6. Рада адвокатів України: склад, порядок обрання, структура, повноваження.
7. Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури: склад, завдання, повноваження, порядок розгляду скарг.
8. Вища ревізійна комісія адвокатури.

### ***Самостійна робота***

*(на вибір студента - підготовка короткого есе, презентації, розгорнутої відповіді, тез доповідей для участі у конференції, науковій дискусії, круглому столі)*

1. Роль комітетів Національної асоціації адвокатів України в реалізації повноважень Ради адвокатів України.
2. Діяльність ВКДКА з узагальнення дисциплінарної практики.
3. Досвід проведення з'їздів адвокатів України (2012-2019 р.р.)

4. Міжнародне співробітництво як напрям діяльності Ради адвокатів України.

### ***Завдання та кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти***

#### ***Завдання для наукових доповідей за темою заняття***

1. Значення та зміст узагальнення дисциплінарної практики дисциплінарних палат кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури.
2. Актуальні проблеми діяльності кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури.
3. З'їзди адвокатів України: історія проведення та значення прийнятих рішень.

#### ***Кейси***

##### ***1.***

На конференції адвокатів регіону до складу дисциплінарної палати КДКА Хмельницької області було обрано 11 членів палати. Згодом член дисциплінарної палати Коган Р.А. виїхав на постійне проживання до Канади, завчасно подавши заяву про складення повноважень члена дисциплінарної палати.

Під час голосування на засіданні палати при прийнятті рішення про позбавлення адвоката Д. права на зайняття адвокатською діяльністю між членами палати виник спір, чи достатньо голосів присутніх на засіданні членів палати, якщо присутні 8 членів палати, один з яких проводив перевірку у дисциплінарній справі?

Обґрунтуйте відповідь.

##### ***2.***

У 2010 році було створено громадську організацію адвокатів м. Києва під назвою "Рада адвокатів України". У 2012 році внаслідок прийняття Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність" було обрано Раду адвокатів України як загальнонаціональний орган адвокатського самоврядування.

Чи є можливою за таких умов збереження назви громадської організації адвокатів? Обґрунтуйте відповідь.

#### ***Нормативно-правові акти та судова практика***

1. Конституція України. URL:  
<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. №5076-VI. *Голос України*. 2012. 14.08.2012. №148-149.
3. Про затвердження Стратегії розвитку Національної асоціації адвокатів України на 2021 - 2025 роки: Рішення Ради адвокатів України від 02.07.2021 р. №38. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr038871-21#Text>
4. Статут Національної асоціації адвокатів України: затверджений рішенням Установчого з'їзду адвокатів України від 17.12.2012 р. URL: [http://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/inshi-dokumenty/statut\\_naau.pdf](http://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/inshi-dokumenty/statut_naau.pdf)
5. Правила адвокатської етики: затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 09.06.2017 р. *Національна асоціація адвокатів України*. URL: [http://unba.org.ua/assets/uploads/8354a317c5dd15913f18\\_file.pdf](http://unba.org.ua/assets/uploads/8354a317c5dd15913f18_file.pdf).
6. Положення про ревізійну комісію адвокатів регіону: рішення Ради адвокатів України № 266 від 17.12.2013 р. URL: [https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pologennya/2017-11-16-polozhennya-252\\_5a449bbc53d66.pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pologennya/2017-11-16-polozhennya-252_5a449bbc53d66.pdf)
7. Регламент кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури регіону: рішення Ради адвокатів України № 268 від 17.12.2013 р. URL: [https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/reglamenti/2021-03-19-reglamenti-23\\_606ecbe1361c2.pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/reglamenti/2021-03-19-reglamenti-23_606ecbe1361c2.pdf).
8. Положення про Вищу кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури: рішення з'їзду адвокатів України від 09.06.2017 р. URL: <https://vkdka.org/wp-content/uploads/2017/11/PolojennyaProVKDKA2017.pdf>
9. Положення про Вищу ревізійну комісію адвокатури: рішення з'їзду адвокатів України від 09.06.2017 р. URL: [https://vrka.unba.org.ua/assets/uploads/files/VRK/Polojennya\\_VRKA\\_09.06.2017.pdf](https://vrka.unba.org.ua/assets/uploads/files/VRK/Polojennya_VRKA_09.06.2017.pdf)
10. Регламент Установчого з'їзду адвокатів України: рішення Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури при Кабінеті Міністрів України № VI/18-899 від 11.09.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr899369-12#Text>
11. Регламент Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури: рішення Ради адвокатів України № 78 від 4-5.07.2014 р. URL: <https://vkdka.org/wp-content/uploads/2017/09/2021-03-19-reglament-VKDKA.pdf>
12. Порядок акредитації та сертифікації: затверджено головою Експертної ради з питань акредитації та сертифікації щодо підвищення кваліфікації адвокатів при Національній асоціації адвокатів України від 01.04.2019 р. URL: [https://unba.org.ua/assets/uploads/files/Rishennya/Poryadok\\_akreditacii%20ta%20sertifikacii%202019.pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/files/Rishennya/Poryadok_akreditacii%20ta%20sertifikacii%202019.pdf)
13. Про створення Всеукраїнської благодійної організації «Благодійний фонд допомоги адвокатам»: рішення Ради адвокатів

України від 28.02.2014 р. № 6. URL:  
<https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/rishennya/2014.02.28-rishennya-6.pdf>.

14. Про організацію та забезпечення роботи секретаріату Національної асоціації адвокатів України (секретаріату Ради адвокатів України): розпорядження голови НААУ, РАУ від 23.12.2013 р. № 31. URL:

<https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/pologennya/2014.04.26-27-pologennya-pro-rau-pazy.pdf>

15. Стандарт проведення перевірок Вищою ревізійною комісією адвокатури: затверджено рішенням Вищої ревізійної комісії адвокатури 27.09.2013 р. URL:  
<http://vrka.unba.org.ua/assets/uploads/legislation/poryadki/2015-11-30-standart-perevirok-vrka.pdf>

### ***Рекомендована література***

1. Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах / за заг. ред.. д.ю.н., проф.. заслуженого юриста України С.Я. Фурси та к.ю.н., доцента Бакаянкової Н.М. 2-ге вид. доповн. і перероб. К.: Алерта, 2016. 864 с.
2. Адвокатура Одеси та Одеської області: історичні нариси: монографія / Й. Л. Бронз, Н. М. Бакаянова та ін.; за ред. Н. М. Бакаянкової; Національний університет «Одеська юридична академія», Національна асоціація адвокатів України, Рада адвокатів Одеської області. Одеса: Фенікс, 2020. 744 с.
3. Бакаянова Н. М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти. Одеса: Юридична література, 2017. 357 с.
4. Бочуляк Н.І. Адвокатське самоврядування в контексті сучасних світоглядних орієнтирів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук, 12.00.12. Хмельницький, 2020. 23 с.
5. Гвозд'їй В.А. Адміністративно-правовий статус органів адвокатського самоврядування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07; Київ, 2020. 301 с.
6. Демчина Т.Ю. Організаційно-правові засади реалізації принципу незалежності адвокатури. дис. ... д-ра філософії. Харків, 2020. 270 с.
7. Іванцова А. В. Організаційні форми діяльності адвокатури : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.10. Харків, 2010. 20 с.
8. Каденко О. О. Правовий статус Національної асоціації адвокатів України : дис...доктора філос. Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2022. 283 с.
9. Косенко М. С. Організаційно-правові засади діяльності кваліфікаційно- дисциплінарної комісії адвокатури : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.10. Київ, 2014. 19 с.

10. Курганський О. В. Деякі питання організації та діяльності органів адвокатського самоврядування в Україні. *Правове життя сучасної України* : матеріали Міжнар. наук. конф. проф.-викл. та аспірант. складу (м. Одеса, 16-17 травня 2013 р.) / відп. за вип. В. М. Дрьомін ; НУ "ОЮА". Півд. регіон. центр НАПрН України. Одеса : Фенікс, 2013. Т. 2. С. 236-238.
11. Святоцька В. О. Стандарти організації та професійної діяльності адвокатури: порівняльно-правове дослідження. Київ : Ін Юре, 2019. 477 с.
12. Статут Всеукраїнської благодійної організації «Благодійний фонд допомоги адвокатам». *Сайт Національної асоціації адвокатів України*. URL: <https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/inshi-dokumenty/2014.06.25-statut-blagodiynogo-fondu.pdf>

### **Тема 3.**

#### **Набуття права на заняття адвокатською діяльністю**

Опанування контентом теми 3 передбачає визначення поняття та особливостей адвокатської діяльності як професійної правничої діяльності. Під час вивчення видів адвокатської діяльності варто окреслити їх специфіку, дослідити пропозиції щодо розширення їх переліку, зокрема, фідучіарною діяльністю, діяльністю ескроу, медіацією.

Слід проаналізувати вимоги, які, відповідно до ст. 6 Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність", розглядаються як обов'язкові умови набуття особою статусу адвоката.

Важливим є ознайомлення з порядком допуску до кваліфікаційного іспиту в адвокатуру, програмою кваліфікаційного іспиту, порядком його складення та оцінки результатів.

Варто розмежовувати особливості правового статусу помічника адвоката від правового положення стажиста адвоката. Необхідно вміти пояснювати, у чому полягає специфіка проходження стажування, а також якими є обов'язки помічника адвоката, які гарантії його діяльності встановлені законодавством.

У питанні завершального етапу набуття статусу адвоката варто ознайомитись із порядком отримання свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю та посвідчення адвоката, проаналізувати зміст присяги адвоката, надати оцінку пропозиціям щодо удосконалення порядку складення присяги адвоката в Україні, дослідити зарубіжний досвід.

#### **Лекційні питання**

1. Поняття та види адвокатської діяльності, принципи її здійснення.

2. Вимоги до набуття права на заняття адвокатською діяльністю.
3. Кваліфікаційний іспит як необхідна умова набуття статусу адвоката.
4. Інститут стажування в адвокатурі: вимоги до стажиста та порядок проходження стажування.
5. Правовий статус помічника адвоката та організація його роботи.
6. Зміст та значення присяги адвоката та порядок її складення.
7. Свідоцтво про право на заняття адвокатської діяльності та посвідчення адвоката.

### ***Питання до практичного заняття***

1. Вимоги до набуття права на заняття адвокатською діяльністю.
2. Кваліфікаційний іспит як необхідна умова набуття статусу адвоката.
3. Інститут стажування в адвокатурі: вимоги до стажиста та порядок проходження стажування.
4. Правовий статус помічника адвоката та організація його роботи.
5. Зміст та значення присяги адвоката та порядок її складення.
6. Свідоцтво про право на заняття адвокатської діяльності та посвідчення адвоката.

### ***Самостійна робота***

*(на вибір студента - підготовка короткого есе, презентації, розгорнутої відповіді, тез доповідей для участі у конференції, науковій дискусії, круглому столі)*

1. Інститут присяги адвоката в країнах ЄС.
2. Зміна парадигми адвокатської діяльності у сучасному світі.
3. Контракт з адвокатом (адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням) як обов'язкова умова діяльності помічника адвоката.
4. Індивідуальний план стажування в адвокатурі у процедурі стажування.

### ***Завдання та кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти***

#### ***Завдання для наукових доповідей за темою заняття***

1. Порядок набуття статусу адвоката у країнах ЄС.
2. Порівняльно-правовий аналіз правового положення стажиста та помічника адвоката.
3. Напрямки удосконалення доступу до професії адвоката в Україні.

### ***Кейси***

#### ***1.***

Петренко О.Д. мешкає у м. Харкові та працює на посаді юрисконсульта державного підприємства з липня 2012 року.

У листопаді 2017 року він звернувся із заявою про складання кваліфікаційного іспиту до КДКА Одеської області. У заяві Петренко О.Д. зазначив, що найближчим часом переїжджає до Одеси, де й планує мешкати та здійснювати адвокатську діяльність. Заявник додав до своєї заяви усі передбачені законом документи.

КДКА Одеської області відмовила Петренко О.Д. у допуску до складення кваліфікаційного іспиту. Обґрунтуйте, чи є відповідає вимогам законодавства відмова КДКА Одеської області у допуску до складення Петренко О.Д. кваліфікаційного іспиту?

## 2.

На помічника адвоката Антонова П.П. було подано скаргу секретарем судового засідання Щукіною Н.Н. з підстав порушення адвокатської етики, образливого ставлення до неї як протягом судового засідання. Зазначені факти підтверджувалися поясненнями інших осіб та технічним записом судового засідання.

Адвокат Лагутіна В.В., в якій працює помічником Антонов П.П., пояснила, що немає жодних зауважень до поведінки помічника, а про обставини, які відбувалися безпосередньо у тому судовому засіданні, вона нічого пояснити не може. Антонов П.П. іноді приймає участь у судових процесах як представник по довіреності, в нього є свої клієнти.

Оцініть дії адвоката та помічника адвоката. Якими мають бути результати розгляду скарги Щукіної Н.Н.?

### **Нормативно-правові акти та судова практика**

1. Конституція України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. №5076-VI. *Голос України*. 14.08.2012. №148-149.
3. Статут Національної асоціації адвокатів України: затверджений рішенням Установчого з'їзду адвокатів України від 17.11. 2012 р. URL: [http://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/inshidokumenty/statut\\_naau.pdf](http://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/inshidokumenty/statut_naau.pdf)
4. Правила адвокатської етики: затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 09 червня 2017 р. *Національна асоціація адвокатів України*. URL: [http://unba.org.ua/assets/uploads/8354a317c5dd15913f18\\_file.pdf](http://unba.org.ua/assets/uploads/8354a317c5dd15913f18_file.pdf).
5. Регламент кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури: затверджено Рішенням адвокатів України №77 від 16.02.2013 р. (зі змінами від 19.03. 2021 р. №23).

URL: [https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/reglamenti/2021-03-19-reglamenti-23\\_606ecbe1361c2.pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/reglamenti/2021-03-19-reglamenti-23_606ecbe1361c2.pdf)

6. Регламент Ради адвокатів регіону: затверджено Рішенням Ради адвокатів України №178 від 25.10.2014 р. (зі змінами від 13.04.2016 р.). URL: [http://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/reglamenti/2016-04-23-reglamenti-109\\_57359bc5dee26.pdf](http://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/reglamenti/2016-04-23-reglamenti-109_57359bc5dee26.pdf)

7. Положення про Раду адвокатів України: затверджено Установчим з'їздом адвокатів України 17.11.2012 р. URL: <http://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/pologennya/2014.04.26-27-pologennya-pro-rau-pazyu.pdf>

8. Про порядок ведення Єдиного реєстру адвокатів України: Рішення Ради адвокатів України №76 від 17 грудня 2012 року (зі змінами від 03.07.2021 р.). URL: [http://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/poryadki/2018-07-25-poryadki-109\\_5b597b1f8c28b.pdf](http://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/poryadki/2018-07-25-poryadki-109_5b597b1f8c28b.pdf)

9. Порядок допуску до складення кваліфікаційного іспиту, порядок складення кваліфікаційного іспиту та методика оцінювання результатів складення кваліфікаційного іспиту для набуття права на заняття адвокатською діяльністю в Україні: Рішення Ради адвокатів України №270 від 17.12.2013 р. (у редакції 04.11.2022 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/card/vr270871-13>

10. Положення про помічника адвоката: рішення Ради адвокатів України від 25.09.2015 р. № 113 (з подальшими змінами та доповненнями). URL: [https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pologennya/2018-09-08-polozhennya-140\\_5bbc6f2dba29f.pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pologennya/2018-09-08-polozhennya-140_5bbc6f2dba29f.pdf)

11. Положення про організацію та порядок проходження стажування для отримання особою свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю: рішення Ради адвокатів України від 01.06.2018 р. № 80. URL:

[https://unba.org.ua/assets/uploads/files/Rishennya/Polojennya\\_stajuvannya\\_14032019.pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/files/Rishennya/Polojennya_stajuvannya_14032019.pdf)

12. Програма проходження стажування для отримання свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю: рішенням Ради адвокатів України від 21.09.2020 р. № 72. URL: [https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/programi/2020-09-21-programi-72\\_5fc64626951c3.pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/programi/2020-09-21-programi-72_5fc64626951c3.pdf)

13. Положення про перелік документів та порядок включення адвоката іноземної держави до Єдиного реєстру адвокатів України : Затверджено рішенням Ради адвокатів України від 01 червня 2013 р. №155. URL: <https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/pologennya/2013.06.01-polozhennya-155.pdf>

14. Про деякі питання пов'язані з проходженням стажування у період воєнного часу: Рішення Ради адвокатів України від 25 березня 2022 р. №39. URL:

[https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2022-03-25\\_rshennya-rau-39\\_6245befddf4ab.pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2022-03-25_rshennya-rau-39_6245befddf4ab.pdf)

15. Про особливості допуску до складення кваліфікаційного іспиту в період воєнного часу: Рішення Ради адвокатів України від 25 березня 2022 р. №35. URL:

[https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya\\_2022-03-25-rshennya-rau-35\\_6245bdd262dod.pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya_2022-03-25-rshennya-rau-35_6245bdd262dod.pdf)

16. Лекавічієне проти Литви: Рішення ЄСПЛ від 27.06.2017 р. URL: <https://unba.org.ua/publications/print/2516-rishennya-evropejs-kogo-sudu-z-prav-lyudini-u-spravi-lekavichiene-proti-litvi-vid-27-cheravnaya-2017-roku.html>

17. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 17.09.2019 р. у справі № №320/5653/18. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/84462122>

18. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 16.04.2020 р. у справі № 640/8582/19. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88832492>

19. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 2.07.2020 р. у справі № 813/2876/18. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90155115>

20. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 10.02.2021 р. у справі № 822/1309/17. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95439673>

### **Рекомендована література**

1. Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах / за заг. ред.. д.ю.н., проф.. заслуженого юриста України С.Я. Фурси та к.ю.н., доцента Бакаянної Н.М. 2-ге вид. доповн. і перероб. К.: Алерта, 2016. 864 с.

2. Бакаянова Н. М. Функціональні та організаційні основи адвокатури України: дис. ... д-ра юрид. наук ; 12.00.10. Одеса, 2017. 395 с.

3. Бакаянова Н.М. Перспективи розвитку інституту стажування за законодавством про адвокатуру та адвокатську діяльність. *Юридичний вісник*. №4. 2013. С. 59-63.

4. Бакаянова Н. М. Допуск до професії адвоката за проектами Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». *Матеріали круглого столу. 5 жовтня 2018 р., Національний університет «Одеська юридична академія»*. Одеса, 2018. С.2-5.

5. Бакаянова Н. М. Правові та етичні аспекти діяльності помічника адвоката та стажиста адвоката. *Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє: матеріали XI Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 12*

листопада 2021 р.) / редкол. Н.М. Бакаянова (голова) та інші. Одеса: Фенікс, 2021. С. 332-342.

6. Бірюкова А. М. Адвокатура України в умовах глобалізації. Акад. адвокатури України. Київ : Правова єдність : Алерта, 2018. 423 с.

7. Бірюкова А.М. Правовий статус адвоката і адвокатури: вітчизняна модель у контексті процесів глобалізації: дис.. ...докт. юрид. наук: 12.00.10. Київ, 2019, 496 с.

8. Вільчик Т. Б. Конституційне право на правову допомогу адвоката у країнах Європейського Союзу та в Україні. Харків : Право. 2015. 400 с.

9. Іваницький С.О. Теоретичні основи організації адвокатури в Україні: принципи та система. Київ: Інтерсервіс, 2017. 800 с.

10. Заборовський В.В. Правовий статус адвоката в умовах становлення незалежної адвокатури України. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 900 с.

11. Свида О. Г. До питання щодо вдосконалення інституту присяги адвоката в Україні. *Правове життя сучасної України: матеріали Міжнар. наук. конф. проф.-викл. та аспірант. складу* / відп. за вип. В. М. Дрьомін; НУ ОЮА, Півд. регіон. центр НАПрН України. Одеса: Фенікс, 2014. Т. 1. – С. 197-199.

12. Пацкан Н. В. Організаційно-правові засади доступу до адвокатської діяльності : дис. ... канд.. юрид. наук: 12.00.10. Київ, 2019. 208 с.

13. Хотинська-нор О. Спеціалізація як перспектива розвитку адвокатури. *Право України*. № 12. 2019. С. 84-96.

14. Храпенко О. О. Проблемні питання щодо стажування для майбутніх адвокатів. *Правове життя сучасної України: матеріали Міжнар. наук. конф. проф.-викл. та аспірант. складу* / відп. за вип. В. М. Дрьомін; НУ ОЮА, Півд. регіон. центр НАПрН України. Одеса: Фенікс, 2014. Т. 1. С. 208-210.

#### **Тема 4.** **Правовий статус адвоката**

Під час вивчення теми 4 студентам необхідно визначити поняття та складові елементи правового статусу адвоката. Слід звернути увагу на особливості реалізації професійних прав, таких, наприклад, як, право на запит інформації та посвідчення документів у справах, які знаходяться у провадженні адвоката, а також дотримання професійних обов'язків - наприклад, збереження адвокатської таємниці, підвищення кваліфікації та інших.

У питанні про організаційні форми адвокатської діяльності варто розкрити поняття свободи вибору адвокатом форми організації його діяльності, вміти пояснити різницю між індивідуальною адвокатською діяльністю, адвокатським бюро та адвокатським об'єднанням.

У сфері фінансового моніторингу слід ознайомитись із Законом України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення", вміти визначати підстави та умови, коли у адвоката (адвокатського бюро, адвокатського об'єднання) виникають відповідні обов'язки.

Студенти повинні навчитись складати договір про надання правничої допомоги, виходячи з вимог цивільного законодавства та законодавства про адвокатуру та адвокатську діяльність. У питанні гонорарних відносин між адвокатом і клієнтом слід виходити з того, що гонорар є специфічною формою оплати праці адвоката, відрізняється від фактичних витрат по справі, а його визначення є однією з істотних умов договору про надання правничої допомоги.

Необхідно розмежовувати договір про надання правничої допомоги як єдину, законодавчо визначену підставу здійснення адвокатської діяльності з ордером, довіреністю, дорученням центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги як способами підтвердження повноважень адвоката.

За результатами вивчення навчального матеріалу студенти мають бути обізнані також у питаннях підстав та порядку зупинення, припинення та поновлення адвокатської діяльності.

### ***Лекційні питання***

1. Поняття правового статусу адвоката, його загальна характеристика.
2. Професійні права та обов'язки адвоката.
3. Адвокатський запит.
4. Адвокатська таємниця.
5. Організаційні форми адвокатської діяльності.
6. Вимоги до адвокатів, адвокатських бюро, адвокатських об'єднань у сфері фінансового моніторингу.
7. Договір про надання правничої допомоги як підстава здійснення адвокатської діяльності: форма та зміст, основні умови.
8. Гонорар адвоката, його види. Фактичні витрати по справі.
9. Підтвердження адвокатом повноважень за законодавством України.
10. Підстави та умови зупинення, припинення та поновлення адвокатської діяльності.

### ***Питання до практичного заняття №1***

1. Поняття та загальна характеристика правового статусу адвоката.
2. Професійні права адвоката.
3. Професійні обов'язки адвоката.
4. Адвокатський запит.
5. Адвокатська таємниця.
6. Організаційні форми адвокатської діяльності.

7. Вимоги до адвокатів, адвокатських бюро, адвокатських об'єднань у сфері фінансового моніторингу.

### ***Самостійна робота***

*(на вибір студента - підготовка короткого есе, презентації, розгорнутої відповіді, тез доповідей для участі у конференції, науковій дискусії, круглому столі)*

1. Актуальні проблеми у сфері реалізації професійних прав адвоката в Україні.
2. Судова практика у спорах про ненадання інформації за запитами адвокатів.
3. Статут адвокатського бюро.
4. Підвищення кваліфікації адвокатів у країнах ЄС.

### ***Завдання та кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти***

#### ***Завдання для наукових доповідей за темою заняття***

1. Правовий статус адвоката в Україні та країнах ЄС: порівняльно-правовий аналіз.
2. Оподаткування адвокатської діяльності в Україні.

### ***Кейси***

#### ***1.***

До адвоката Левченко Д.А. звернувся клієнт за консультацією, у ході якої адвокат прийшов до висновку про причетність клієнта до легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом. Наступного дня до адвоката Левченко Д.А. звернулися співробітники правоохоронних органів, які запропонували адвокату надати інформацію щодо питань, з яких до адвоката звернувся клієнт, адже це може бути важливим для розслідування тяжкого злочину.

Чи може адвокат надати вказану інформацію? Чи є зазначена інформація адвокатською таємницею? Як можна скоєння злочинів над розголошенням адвокатської таємниці?

#### ***2.***

До дисциплінарної палати кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Одеської області звернувся громадянин К. зі скаргою на дії адвоката Р., зазначивши, що адвокат Р. намагалася підкупити свідків у

кримінальній справі, схилила їх до дачі завідомо неправдивих свідчень в суді, вимагала від них відмови від раніше даних показань. Стосовно цих дій адвоката Р. вже порушено кримінальну справу, яка знаходиться в стадії досудового слідства. Скаржник просив притягнути адвоката Р. до дисциплінарної відповідальності.

Рішенням дисциплінарної палати було відмовлено в притягненні адвоката Р. до дисциплінарної відповідальності, виходячи з того, що факти дій адвоката, про які згадується в скарзі, можуть бути встановлені лише вироком суду, а не фактом порушення кримінальної справи. З цих підстав до винесення вироку суду дисциплінарна палата не може звинувачувати адвоката Р. у вчиненні таких дій, які за своєю природою є злочином, оскільки це виходить за межі компетенції дисциплінарної палати кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури.

Не погодившись із таким рішенням дисциплінарної палати, громадянин К. подав скаргу на зазначене рішення до Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, зазначивши, що палата незаконно не притягнула адвоката Р. до дисциплінарної відповідальності, оскільки в діях адвоката Р. є порушення, насамперед, законодавства про адвокатуру та адвокатську діяльність.

Яке рішення має прийняти Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури?

Висловіть думку стосовно ситуації.

### ***Нормативно-правові акти та судова практика***

1. Конституція України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. №5076-VI. *Голос України*. 14.08.2012. №148-149.
3. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. *Голос України*. 04.12.2010. № 229–230.
4. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 14.10.14 р. №1702-VII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1702-18>
5. Порядок підвищення кваліфікації адвокатами України: : рішення Ради адвокатів України від 03.07.2021 р. №63. URL: [https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/poryadki/2021-07-03-poryadki-63\\_60f53b3b70d63.pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/poryadki/2021-07-03-poryadki-63_60f53b3b70d63.pdf)
6. Правила адвокатської етики: затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 9 червня 2017 р. // Національна асоціація адвокатів

- України: офіц. веб-портал. URL: [http://unba.org.ua/assets/uploads/8354a317c5dd15913f18\\_file.pdf](http://unba.org.ua/assets/uploads/8354a317c5dd15913f18_file.pdf).
7. Про затвердження роз'яснення щодо належності до адвокатської таємниці будь-якої інформації, яка стала відома адвокату під час здійснення ним представництва інтересів клієнта, та щодо права на розголошення такої інформації без згоди клієнта: Рішення Ради адвокатів України від 04-05.07.2014 р. №59. *Вісник Національної асоціації адвокатів України*. 2014. №4/5 (5). С.11.
8. Багатостороння угода країн-учасниць ООН «Основні положення про роль адвокатів». *Юридичний вісник України*. 2002. №40.
9. Багатостороння угода країн-учасниць Європейського Співтовариства «Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського співтовариства». *Юридичний вісник України*. 2002. №40.
10. Хартія основних принципів європейської адвокатської професії. URL: [https://yur-gazeta.com/pdf/Chartia\\_brand.pdf](https://yur-gazeta.com/pdf/Chartia_brand.pdf)

### **Рекомендована література**

1. Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах / за заг. ред.. д.ю.н., проф.. заслуженого юриста України С.Я. Фурси та к.ю.н., доцента Бакаянної Н.М. 2-ге вид. доповн. і перероб. К.: Алерта, 2016. 864 с.
2. Бакаянова Н. М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти. Одеса: Юридична література, 2017. 357 с.
3. Бакаянова Н.М. Адвокатська мантія в контексті законодавчого регулювання професійних прав адвоката. *Юридичний вісник*. №2. 2014. С.116-119.
4. Бакаянова Н.М. Про основні проблеми інституту підвищення кваліфікації адвокатів. *Актуальні проблеми судово-правової реформи: матеріали круглого столу (Одеса, 18 жовтня 2019 р.)*; ред. кол.: М.Р. Аракелян, Н.М. Бакаянова. 2019 р. С. 54-58.
5. Бакаянова Н. М. Про сутність та межі адвокатської незалежності. *Правове життя сучасної України : у 3 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15 трав. 2020 р.)* / відп. ред. М. Р. Аракелян. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. Т. 1. С 361-364.
6. Бакаянова Н. М. Форми організації адвокатської діяльності та їх правове регулювання. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. Т. 20; МОН України, НУ «ОЮА». Одеса : Гельветика, 2017. С. 14-19.
7. Бакаянова Н. М. Забезпечення діяльності адвокатури та здійснення адвокатської діяльності в умовах воєнного стану. *Зб. мат. Міжн. науково-практ. конф.: "Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та*

- глобальних викликів XXI століття", Національний університет "Одеська юридична академія", Одеса, 17 червня 2022 р. Т. 2. С. 180-183.
8. Бірюкова А. М. Адвокатура України в умовах глобалізації. Акад. адвокатури України. Київ : Правова єдність : Алерта, 2018. 423 с.
6. Бірюкова А.М. Правовий статус адвоката і адвокатури: вітчизняна модель у контексті процесів глобалізації: дис.. ...докт. юрид. наук: 12.00.10. Київ, 2019, 496 с.
10. Вільчик Т. Б. Конституційне право на правову допомогу адвоката у країнах Європейського Союзу та в Україні. Харків : Право. 2015. 400 с.
11. Джабурія О. О. Організаційні форми адвокатської діяльності: дис. докт. філософ. 081 «Право». Одеса, 2020. 223 с.
12. Іваницький С.О. Теоретичні основи організації адвокатури в Україні: принципи та система. Київ: Інтерсервіс, 2017. 800 с.
13. Заборовський В.В. Правовий статус адвоката в умовах становлення незалежної адвокатури України. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 900 с.
14. Нестерчук Л. П. Деякі питання щодо підвищення кваліфікації адвокатів. *Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матер. IX Міжнар. наук.-практ. конф.: (м. Одеса, 15 листоп., 2019 р.)* / редкол.: Н. М. Бакаянова (голова) та ін. Одеса : Фенікс, 2019. С. 109-112.
15. Фоміна О. І. Відносини адвоката з клієнтом за договором про надання правової допомоги: дис. докт. філософ. 081 «Право». Одеса, 2021. 234 с.
16. Чекмарьова Л.Ю. Страхування професійної відповідальності адвоката : автореф. дис.. ... канд.. юрид наук : 12.00.10. Одеса, 2021. 25 с.

### ***Питання до практичного заняття №2***

1. Договір про надання правової допомоги, його основні умови.
2. Випадки неможливості укладання договору про надання правової допомоги.
3. Порядок припинення договору про надання правової допомоги.
4. Гонорар адвоката, його види. Фактичні витрати по справі.
5. Підтвердження адвокатом повноважень за законодавством України.
6. Підстави та умови зупинення, припинення та поновлення адвокатської діяльності.

### ***Самостійна робота***

*(на вибір студента - підготовка короткого есе, презентації, розгорнутої відповіді, тез доповідей для участі у конференції, науковій дискусії, круглому столі)*

1. Умови одностороннього розірвання договору з клієнтом за ініціативою адвоката.

2. Порядок внесення змін та доповнень до договору про надання правничої допомоги.
3. Заява адвоката про поновлення адвокатської діяльності.
4. Ордер адвоката: основні елементи, правила оформлення.

### ***Завдання та кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти***

#### ***Завдання для наукових доповідей за темою заняття***

1. Гонорар успіху у рішеннях судів України.
2. Ордер як документ, що підтверджує повноваження адвоката.
3. Конфлікт інтересів як підстава відмови в укладенні договору про надання правової допомоги.

#### ***Кейси***

##### ***1.***

Адвокат Котов Ю.О. здійснював представництво клієнта в окружному адміністративному суді. Клієнт, який був незадоволений рівнем надання правничої допомоги, просив адвоката розірвати договір, повернути йому оригінали документів та частину грошей.

Адвокат Котов Ю.О. під час зустрічі з клієнтом пояснив йому правову позицію по справі та обґрунтував здійснені процесуальні кроки, запропонувавши продовжити працювати та не припиняти дію договору. Окрім того, адвокат пояснив, що не буде повертати частину гонорару, адже гонорар відпрацьовано ним у повному обсязі, залишилось лише проголошення судового рішення по справі.

Чи вправі адвокат переконувати клієнта не припиняти дію договору? Надайте оцінку конкретній ситуації, проаналізуйте дії адвоката Котова Ю.О.

##### ***2.***

Обвинувачений В., щодо якого було обрано запобіжний захід взяття під варту, повідомив свого захисника - адвоката К., що він має гроші, які сховані в його квартирі, і що ці кошти він бажає передати адвокату у якості гонорару. В. передав через адвоката листа для своєї приятельки А., в якому просив А. відімкнути квартиру та дозволити адвокатові взяти грошові кошти.

Прибувши разом з А. на квартиру В., адвокат К. в присутності А. вийняв із рамки з фотографією В. гроші, забрав їх та попередив А., щоби про вона нікому про це не розповідала. Згодом В. звернувся до дисциплінарної комісії адвокатури через непрофесійність захисника.

Дисциплінарна палата встановила, що раніше між обвинуваченим В. і адвокатом К. був укладений договір про надання правової допомоги та сплачено гонорар по даному договору в розмірі 15000 гривень. Проте, на думку адвоката К., зазначена сума не відповідала складності справи; отже, він був вимушений повідомити свого підзахисного про необхідність доплати в розмірі 10 000 гривень по раніше укладеному договору. Обвинувачений В. не заперечував проти цього та пояснив адвокату К., де саме він може взяти необхідну грошову суму.

Висловіть думку стосовно дій адвоката К. з точки зору їх відповідності вимогам законодавства про адвокатуру та адвокатську діяльність.

Чи є у дисциплінарної палати підстави для накладення на адвоката К. дисциплінарного стягнення?

### **Нормативно-правові акти та судова практика**

1. Конституція України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. №5076-VI. *Голос України*. 14.08.2012. №148-149.
3. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02.06.2011 р. № 3460-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>
4. Цивільний кодекс України. Відомості Верховної Ради України: Закон України від 2003 року. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
5. Правила адвокатської етики: затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів 09.06.2017 р. *Національна асоціація адвокатів України*. URL: [http://unba.org.ua/assets/uploads/8354a317c5dd15913f18\\_file.pdf](http://unba.org.ua/assets/uploads/8354a317c5dd15913f18_file.pdf).
6. Про затвердження Положення про ордер на надання правничої (правової) допомоги у новій редакції: рішення Ради адвокатів України від 12.04.2019 р. №41. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr041871-19#Text>
7. Щодо отримання адвокатом від клієнта згоди на укладення договору про надання правової допомоги: Додаток № 1 до рішення Ради адвокатів України від 12.04.2019 р. № 56. URL: [https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2019-04-12-r-shennya-rau-56\\_5cebec98bbe7b.pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2019-04-12-r-shennya-rau-56_5cebec98bbe7b.pdf).
8. Питання ведення адвокатського дос'є: Рішення Ради адвокатів України №169 від 04.08.2017 р. URL: [https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2017-08-04-r-shennya-rau-169\\_59d23b518e85f.pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2017-08-04-r-shennya-rau-169_59d23b518e85f.pdf)
9. Про практику застосування кваліфікаційно-дисциплінарними комісіями адвокатури дисциплінарного стягнення у вигляді зупинення

права на заняття адвокатською діяльністю: Рішення Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури. Київ. 2019. *Сайт Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури*. URL: <https://vkdk.org/12265-2/>.

10. Постанова Великої палати Верховного Суду від 06.11.2019 р. у справі № 817/66/16. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/86002019>

11. Постанова Верховного Суду у складі Першої судової палати Касаційного цивільного суду від 18.12.2019 р. у справі № 522/17845/15-ц. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/86903542>.

12. Додаткова Постанова Великої Палати Верховного Суду від 19.02.2020 р. у справі № 755/9215/15-ц. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87951334>.

13. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 12.05.2020 р. у справі № 904/4507/18. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/91572017>.

14. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 21.01.2020 р. у справі №280/2635/20. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94296537>.

15. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 12.05.2021 р. у справі № 873/79/20. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: [https://reyestr.court.gov.ua/Review/96926789?fbclid=IwAR26PEdI12gplAF4DaNr\\_mq2LOowNlCT3VexroYFvgdL49oZEXUSUSusYNU](https://reyestr.court.gov.ua/Review/96926789?fbclid=IwAR26PEdI12gplAF4DaNr_mq2LOowNlCT3VexroYFvgdL49oZEXUSUSusYNU).

### ***Рекомендована література***

1. Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах / за заг. ред.. д.ю.н., проф.. заслуженого юриста України С.Я. Фурси та к.ю.н., доцента Бакаянної Н.М. 2-ге вид. доповн. і перероб. К.: Алерта, 2016. 864 с.

2. Бакаянова Н. М. Функціональні та організаційні основи адвокатури України: дис. ... д-ра юрид. наук ; 12.00.10. Одеса, 2017. 395 с.

3. Бірюкова А. М. Адвокатура України в умовах глобалізації. Акад. адвокатури України. Київ : Правова єдність : Алерта, 2018. 423 с.

4. Бірюкова А.М. Правовий статус адвоката і адвокатури: вітчизняна модель у контексті процесів глобалізації: дис.. ...докт. юрид. наук: 12.00.10. Київ, 2019, 496 с.

5. Вільчик Т. Б. Конституційне право на правову допомогу адвоката у країнах Європейського Союзу та в Україні. Харків : Право. 2015. 400 с.

6. Джабурія О. О. Організаційні форми адвокатської діяльності: дис. докт. філософ. 081 «Право». Одеса, 2020. 223 с.

7. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» : наук.-практ. коментар / за заг. ред. М. А. Погорецького, О. Г. Яновської, О. З. Хотинської-Нор. Алерта, 2019. 346 с.
8. Іваницький С.О. Теоретичні основи організації адвокатури в Україні: принципи та система. Київ: Інтерсервіс, 2017. 800 с.
9. Заборовський В.В. Правовий статус адвоката в умовах становлення незалежної адвокатури України. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 900 с.
10. Фоміна О. І. Відносини адвоката з клієнтом за договором про надання правової допомоги: дис. докт. філософ. 081 «Право». Одеса, 2021. 234 с.
11. Фоміна О. І. Гонорар успіху як форма винагороди адвоката: перспектива впровадження. *Recht der Osteuropa ischen Staaten*. 2019. № 1. С. 206-209.
12. Хотинська-нор О. Спеціалізація як перспектива розвитку адвокатури. *Право України*. № 12. 2019. С. 84-96.
13. Фурса С. Я., Фурса Є.І. Концепція «гонорар успіху»: актуальні проблеми адвокатури. *Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матер. X Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 6 листопада 2020 р.)* / редкол. Н. М. Бакаянова (голова) та ін. Одеса, 2020. С. 36–47.
14. Чекмарьова Л.Ю. Страхування професійної відповідальності адвоката : автореф. дис.. ... канд.. юрид наук : 12.00.10. Одеса, 2021. 25 с.

## **Тема 5.**

### **Професійна етика та дисциплінарна відповідальність адвоката**

При дослідженні питань професійної етики слід виходити з того, що адвокатська етика не створює особливої моралі адвоката, яка би відрізнялась від загальної моралі. Водночас норми адвокатської етики передбачають специфічні вимоги до поведінки адвоката, що потребує уваги під час вивчення теми 5.

Ознайомлення з Правилами адвокатської етики передбачає осмислення їх значення для належного здійснення адвокатської діяльності, визначення їх структури, змісту принципів адвокатської етики.

Дисциплінарну відповідальність адвоката як вид юридичної відповідальності слід розглядати з урахуванням її особливостей. Студенти мають вивчити підстави притягнення адвокатів до дисциплінарної відповідальності, знати строк та види дисциплінарної відповідальності, стадії та процедуру дисциплінарного провадження.

#### **Лекційні питання**

1. Поняття адвокатської етики, її роль у здійсненні адвокатської діяльності.

2. Загальна характеристика Правил адвокатської етики.
3. Основні принципи адвокатської етики.
4. Дисциплінарна відповідальність адвоката як вид юридичної відповідальності, її поняття та види.
5. Підстави та строк притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності.
6. Поняття та стадії дисциплінарного провадження.

### ***Питання до практичного заняття***

1. Поняття адвокатської етики, її роль у здійсненні адвокатської діяльності.
2. Загальна характеристика Правил адвокатської етики.
3. Основні принципи адвокатської етики.
4. Дисциплінарна відповідальність адвоката як вид юридичної відповідальності, її поняття та види.
5. Підстави та строк притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності.
6. Поняття та стадії дисциплінарного провадження.

### ***Самостійна робота***

*(на вибір студента - підготовка короткого есе, презентації, розгорнутої відповіді, тез доповідей для участі у конференції, науковій дискусії, круглому столі)*

1. Історія розробки та прийняття Правил адвокатської етики в Україні.
2. Імідж адвоката: поняття та значення.
3. Чесність та добропорядна репутація адвоката у рішеннях ЄСПЛ.
4. Судова практика оскарження рішень дисциплінарних палат КДКА: правовий аналіз.

### ***Завдання та кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти***

#### ***Завдання для наукових доповідей за темою заняття***

1. Адвокатська етика у мережі Інтернет.
2. Етичні аспекти взаємин адвоката з судом.
3. Види юридичної відповідальності адвоката.

### ***Кейси***

#### ***1.***

До дисциплінарної палати кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Одеської області надійшла скарга громадянина К. на дії адвоката Р. У скарзі було зазначено, що адвокат Р. намагалася підкупити свідків у кримінальній справі, схилила їх до дачі завідомо неправдивих свідчень в суді, вимагала від них відмови від раніше даних показань. Стосовно цих дій адвоката Р. вже порушено кримінальне провадження, яка знаходиться в стадії досудового слідства. Громадянин К. просив притягнути адвоката Р. до дисциплінарної відповідальності.

Рішенням дисциплінарної палати відмовлено в притягненні адвоката Р. до дисциплінарної відповідальності, мотивуючи тим, що факти дій адвоката, про які згадується в скарзі, можуть бути встановлені лише вироком суду. З цих підстав до винесення вироку суду дисциплінарна палата не може звинувачувати адвоката Р. у вчиненні таких дій, які за своєю природою є злочином, оскільки це виходить за межі компетенції дисциплінарної палати кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури.

Не погодившись із таким рішенням дисциплінарної палати, громадянин К. подав скаргу на зазначене рішення до Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, зазначивши, що палата незаконно не притягнула адвоката Р. до дисциплінарної відповідальності, оскільки в діях адвоката Р. є порушення, насамперед, законодавства про адвокатуру та адвокатську діяльність.

Яке рішення має прийняти Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури?

Висловіть думку стосовно описаної ситуації.

## 2.

Підзахисний Юрко І.І. під час конфіденційної бесіди з захисником - адвокатом Денисовим Г.Е. визнав себе винним у скоєнні злочину, проте відмовився визнати вину під час досудового слідства та в суді. Підзахисний наполягав, що обвинувачення не має необхідного об'єму доказів його вини, отже, він має шанс бути виправданим за вироком суду. Юрко І.І. просив адвоката зайняти активну позицію з виявлення обставин, що вказують на його невинуватість, та допомагати йому правильно формулювати доводи під час кримінального провадження.

Яку позицію має зайняти захисник?

## 3.

Адвокат Гришко П.І. протягом двох років працював в акціонерному товаристві юрисконсультантом, при цьому за згодою керівника товариства адреса його робочого місця була зазначена в Єдиному реєстрі адвокатів України як адреса акціонерного товариства. Коли адвокат Гришко П.І. звільнився, вказана адреса ще протягом двох місяців залишалась в ЄРАУ як адреса його робочого місця через те, що

він не міг підібрати приміщення та укласти договір оренди. У цей час адвокат надавав правову допомогу звільненим працівникам акціонерного товариства в трудових спорах з цим товариством, адже вважав, що звільнення цих працівників здійснювалось з порушенням чинного законодавства.

Надайте оцінку діям адвоката Гришко П.І. з точки зору дотримання вимог законодавства про адвокатуру та адвокатську діяльність.

### ***Нормативно-правові акти та судова практика***

1. Конституція України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. №5076-VI. *Голос України*. 14.08.2012. №148-149.
3. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02.06.2011 р. № 3460-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>
4. Правила адвокатської етики: затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів 09.06.2017 р. *Національна асоціація адвокатів України: офіц. веб-портал*. URL: [http://unba.org.ua/assets/uploads/8354a317c5dd15913f18\\_file.pdf](http://unba.org.ua/assets/uploads/8354a317c5dd15913f18_file.pdf).
5. Про затвердження роз'яснень щодо гарантій адвокатської діяльності та окремих умов дисциплінарної відповідальності: рішення Ради адвокатів України від 26.02.2016 р. № 74. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr074871-16#Text>.
6. Про затвердження роз'яснення щодо можливості притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності під час зупинення його права на заняття адвокатською діяльністю: Рішення Ради адвокатів України від 10.06.2016 р. № 126. URL: [https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2016-06-10-r-shennya-rau-126\\_577cdd6a1a365.pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2016-06-10-r-shennya-rau-126_577cdd6a1a365.pdf).
7. Про комісію з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги: положення затверджено Рішенням Ради адвокатів України №35 від 17.12.2012 р. URL: <http://document.ua/polozhennja-pro-komisiyu-z-ocinyuvannja-jakosti-povnoti-ta-s-doc160443.html>
8. Про затвердження Положення про порядок прийняття та розгляду скарг щодо неналежної поведінки адвоката, яка може мати наслідком його дисциплінарну відповідальність: Рішення Ради адвокатів України №120 від 30.08.2014 р. URL: [https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/polozhennya/2019-11-15-polozhennya-149\\_5def76cbc81de.pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/polozhennya/2019-11-15-polozhennya-149_5def76cbc81de.pdf)
9. Про затвердження роз'яснення щодо формалізації скарг стосовно неналежної поведінки адвоката, яка може мати наслідком його

дисциплінарну відповідальність: Рішення Ради адвокатів України від 25.10.2014 р. №183. *Вісник Національної асоціації адвокатів України*. 2014. №9 (9). С.10-11.

10. Рішення ЄСПЛ з прав людини від 19 вересня 2002 р. у справі «Тамосіус (Tamosius) проти Об'єднаного Королівства» № 62002/00 URL: [http://www.echr.coe.int/Documents/Reports\\_Recueil\\_2002-VIII.pdf](http://www.echr.coe.int/Documents/Reports_Recueil_2002-VIII.pdf).

11. Рішення ЄСПЛ з справ людини від 19 жовтня 2010 р. у справі «Озпінар проти Туреччини» (Özpinar v. Turkey) № 20999/04 : URL: <http://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf/?library=ECHR&id=003-3308450-3696102&filename=003-3308450-3696102.pdf>

12. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 5.11.2018 р. у справі №820/1538/17. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/77661749>.

13. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 28.03.2019 р. у справі № 820/6324/17. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/80806817>

14. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 2.09.2019 р. у справі № 520/3939/19. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/84077152>

15. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 27.11.2019 р. у справі № 160/3114/19. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85964928>

16. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 29.04.2020 року у справі №807/615/17. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88986532>

17. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 08.05.2020 р. у справі №819/501/16. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89136757>

18. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 24.06.2020 р. у справі № 821/890/18. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90029757>

19. Узагальнення дисциплінарної практики кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури щодо адвокатської таємниці: рішення ВКДКА № VII-010/2020 25.07.2020 р. URL: <https://vkdk.org/uzagalnennya-distsiplinarnoji-praktiki-kvalifikatsijno-distsiplinarnih-komisij-advokaturi-schodo-advokatskoji-tajemnitsi/>

20. Лекавичієне проти Литви: Рішення ЄСПЛ від 27.06.2017 р. URL: <https://unba.org.ua/publications/print/2516-rishennya-evropejs-kogo-sudu-z-prav-lyudini-u-spravi-lekavichiene-proti-litvi-vid-27-cherვნya-2017-roku.html>
21. Opinion no. (2013) 16 on the relations between judges and lawyers, adopted by the Consultative Council of European Judges (CCJE) on 13-15 November 2013. URL: <https://www.csm.it/documents/46647/o/Opinion+No.+16+%282013%29.pdf/427def1a-7614-4cbb-92e8-997bf1462c7e>

### **Рекомендована література**

1. Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах / за заг. ред.. д.ю.н., проф.. заслуженого юриста України С.Я. Фурси та к.ю.н., доцента Бакаянної Н.М. 2-ге вид. доповн. і перероб. К.: Алерта, 2016. 864 с.
2. Бакаянова Н. М. Функціональні та організаційні основи адвокатури України: дис. ... д-ра юрид. наук ; 12.00.10. Одеса, 2017. 395 с.
3. Бакаянова Н.М. Про удосконалення нормативного регулювання роз'яснень та офіційного тлумачення Правил адвокатської етики. *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні: Матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (Чернівці, 24-25 жовтня 2019 р.)*; [редкол.: О. В. Щербанюк (голова), А. С. Цибуляк-Кустевич (відпов. секр.) та ін.]. 2019 р. С. 221-223.
4. Бакаянова Н.М. Новели Правил адвокатської етики: зміст, значення та тлумачення. URL: <https://unba.org.ua/publications/4275-noveli-pravil-advokats-koi-etiki-zmist-znachennya-ta-tlumachennya.html>.
5. Bakaianova N. Honesty and good repute of the lawyer in ECHR's judgments. *ECHR'S Jurisprudence in Digital Era: proceedings of the Int. Sci. Conf. (Odessa, May 31-June 1, 2019)*. Odessa Publishing house «Helvetika», 2019. P.172-176.
6. Бакаянова Н.М. Питання загальної та професійної етики в адвокатській діяльності (пам'яті видатної людини - адвоката Йосипа Бронза). *Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє: матер. XII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 11 листопада 2022 р.)* / ред.кол.: Н. М. Бакаянова (гол.) та ін. Одеса : Фенікс, 2022. 488 с. С. 38-44.
7. Бакаянова Н.М. Система принципів адвокатської етики за Правилами адвокатської етики.. *Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє: матер. XIII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 10 листопада 2023 р.)* / ред.кол.: Н. М. Бакаянова (гол.) та ін. Одеса : Юридична література, 2023. 532 с. С. 7-12.
8. Бакаянова Н. М., Кісліцина І.О. Адвокатська етика : навчально-методичний посібник (для здобувачів вищої освіти денної форми

навчання) [Електронний ресурс]. Одеса : Фенікс, 2020. 127 с. URL: <https://hdl.handle.net/11300/14725>

9. Бакаянова Н.М. Про вдосконалення процедури притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності. *Матер. 2-ї міжн. наук.-практ. конф. «Нотаріат, адвокатура, суд, виконавче провадження, актуальні проблеми», присв. 5-річчю ств. каф. нот. та викон. процесу і адвокатури. Київ, КНУ. 2016. С.195-197.*
10. Бакаянова Н. М. Імплементация міжнародних принципів дисциплінарної процедури щодо адвокатів у законодавство України. *Прикарпатський юридичний вісник. 2017. № 1. С. 179–183.*
11. Бірюкова А. М. Принцип пріоритету інтересів клієнта в системі етичних засад адвокатської діяльності. *Вісник кримінального судочинства. 2017. № 4. С. 121–128.*
12. Бірюкова А. М. Реклама адвокатської діяльності як прояв впливу процесу глобалізації. *Підприємництво, господарство і право. 2018. № 8. С. 202–206.*
13. Божков В. В. Поняття дисциплінарної відповідальності адвоката *Юридичний науковий електронний журнал. 2016. № 3. С. 167–170.*
14. Кісліцина І. О. Особливості дисциплінарної відповідальності адвоката у Німеччині. *Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матер. X Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 6 листоп., 2020 р.) / редкол.: Н. М. 13. Бакаянова (голова) та ін. Одеса : Фенікс, 2020. С. 629-631.*
15. Свида О. Г. Окремі аспекти додержання адвокатами етичних правил поведінки. *Вісник Одеської адвокатури. Спеціальний випуск : Адвокатська етика. Одеса, 2019. С. 46–47.*
16. Семенюк І. Я. Моральні засади діяльності інституту адвокатури: теоретико-правовий аспект : дис. .канд. юрид. наук : 12.00.01. Львів, 2016. 240 с.
17. Таварткіладзе Н.М. Етичні основи діяльності адвоката-захисника: автореф... дис. канд.юрид. наук : 12.00.10 Одеса, 2003. 215 с.
18. Фляжнікова Я. В. Правила адвокатської етики та юридична відповідальність за їх порушення : дис...доктора філос. Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2022. 251 с.

## **Тема 6.**

### **Гарантії адвокатської діяльності**

Під час вивчення питань теми 6 необхідно визначити поняття та роль гарантій адвокатської діяльності для реалізації завдань адвокатури та виконання покладених на неї функцій.

Аналізуючи систему гарантій адвокатської діяльності, слід звернути увагу на їх закріплення не лише у профільному законі, але й в інших законодавчих актах, кодексах, нормативних документах, які затверджені з'їздом адвокатів України та Радою адвокатів України. Крім того, студенти мають знати основні міжнародні документи, які визначають гарантії адвокатської діяльності, та практику Європейського суду з прав людини у цій сфері.

Дослідження діяльності об'єднань адвокатів вимагає звернення до статутів громадських організацій адвокатів, визначення мети, завдань, основних напрямків їхньої діяльності. Варто знати провідні міжнародні організації адвокатів, визначати їх роль у формуванні стандартів діяльності адвокатури, захисту професійних прав адвокатів.

Для розуміння стану дотримання гарантій адвокатської діяльності та захисту прав адвокатів в Україні необхідно ознайомитись із звітами Національної асоціації адвокатів України, які дозволяють визначити проблеми та шляхи вирішення у цій сфері.

### ***Лекційні питання***

1. Поняття та система гарантій адвокатської діяльності.
2. Гарантії адвокатської діяльності за Законом України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність".
3. Гарантії адвокатської діяльності, які встановлені Кримінальним кодексом України.
4. Гарантії адвокатської діяльності у процесуальному законодавстві.
5. Мета, завдання та основні напрямки діяльності громадських організацій адвокатів в Україні.
6. Міжнародні організації адвокатів та їх роль у захисті професійних прав адвокатів
7. Сучасний стан дотримання гарантій адвокатської діяльності та захисту прав адвокатів в Україні.

### ***Питання до практичного заняття***

1. Поняття та система гарантій адвокатської діяльності.
2. Гарантії адвокатської діяльності за Законом України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність".
3. Гарантії адвокатської діяльності, які встановлені Кримінальним кодексом України.
4. Гарантії адвокатської діяльності у процесуальному законодавстві.
5. Мета, завдання та основні напрямки діяльності громадських організацій адвокатів в Україні.
6. Міжнародні організації адвокатів та їх роль у захисті професійних прав адвокатів

7. Сучасний стан дотримання гарантій адвокатської діяльності та захисту прав адвокатів в Україні.

### ***Самостійна робота***

*(на вибір студента - підготовка короткого есе, презентації, розгорнутої відповіді, тез доповідей для участі у конференції, науковій дискусії, круглому столі)*

1. Значення Рекомендації №21 Комітету міністрів Ради Європи "Про свободу адвокатської професії" від 25.10.2000 р. для розвитку міжнародних стандартів захисту прав адвокатів.
2. Свобода адвоката на висловлювання в суді за рішенням ЄСПЛ у справі «Купріану проти Кіпру» від 15.12.2005 р.
3. Діяльність Комітету з захисту прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності Національної асоціації адвокатів України.
4. Всеукраїнська громадська організація «Спілка адвокатів України»: історія створення та основні досягнення.

### ***Завдання та кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти***

#### ***Завдання для наукових доповідей за темою заняття***

1. Актуальні проблеми захисту соціальних прав адвокатів.
2. Гарантії адвокатської діяльності у рішеннях Європейського суду з прав людини.
3. Напрями взаємодії Національної асоціації адвокатів України з міжнародними організаціями адвокатів.

### ***Кейси***

#### ***1.***

Під час проведення обшуку в приміщенні ТОВ «Юридична компанія «Алексєєнко та партнери». Адвокат Алексєєнко О.Г. наполягав на тому, що оскільки він та його партнери Черемшин П.П. та Кравченко Ю.Є. є адвокатами, то про обшук необхідно повідомити раду адвокатів регіону. Старший слідчий ОВС ГС УМВС Смірнова Е.Г. та слідчий Гордієнко О.О. зазначили, що ТОВ «Юридична компанія «Алексєєнко та партнери» не є адвокатським об'єднанням, здійснює підприємницьку, а не адвокатську діяльність.

Висловіть міркування, чи порушено вимоги законодавства слідчими ОВС ГС УМВС?

Які дії мають здійснити адвокати у даному випадку, якщо вважають, що їх права порушуються?

## 2.

Адвокат Л. 31 січня 2021 року прибув в аеропорт «Херсон» разом із своїми п'ятьма клієнтами-громадянами Афганістану. При проходженні паспортного контролю на рейс Стамбул-Херсон одного з клієнтів було запрошено співробітниками прикордонного загону для проходження паспортного контролю другої лінії. Адвокат повідомив прикордонника, що є адвокатом та надає правову допомогу зазначеному громадянину Афганістану та членам його родини, надав договори про надання правової допомоги, свідоцтво про право на зайняття адвокатською діяльністю та паспорт громадянина України.

Водночас співробітники Державної прикордонної служби не погодились з цим, зазначивши, що адвокат Л. своїми незаконними діями порушує загальні принципи здійснення адвокатської діяльності, у тому числі й тому, що договори з клієнтами були складені українською мовою, хоча громадяни Афганістану – клієнти розуміють виключно етнічні рідні та офіційні мови Афганістану – пушту і дарі, та розуміють англійську мову на побутовому рівні, а тому Державна прикордонна служба поставила під сумнів дійсність та законність укладених адвокатом договорів про надання правової допомоги.

Крім того, при поверхневому візуальному дослідженні підписи повнолітніх осіб громадян Афганістану, які наявні в угодах та їх особисті підписи на закордонних паспортах, наданих на паспортний контроль при спробі перетину державного кордону України, прикордонники навіть без проведення почеркознавчої експертизи дійшли до висновку, що підписи на угодах про надання правової допомоги останнім не належать та особисто ними не проставлялись, що по своїй суті є ймовірним кримінальним правопорушенням з боку адвоката, оскільки на підставі даних документів він представляє даних іноземців в органах державної влади та судах.

На вимогу старшого зміни про проходження адвокатом паспортного контролю адвокат повідомив, що від проходження паспортного контролю він не відмовляється, але він тут знаходиться не для цього, а тому що є адвокатом та захищає права громадян Ісламської Республіки Афганістан на підставі договорів про надання правової допомоги. Отже, має законні підстави бути присутнім під час проведення контролю другої лінії та на отримання рішення щодо проведення контролю другої лінії.

У відповідь адвокату Л. запропонували покинути приміщення, він відмовився. Після цього адвоката було затримано представниками прикордонної служби, йому наділи кайданки та супроводили до окремого кабінету. Відносно адвоката був складений протокол про адміністративне правопорушення за статтею 185-10 Кодексу України про адміністративні правопорушення, адвоката було затримано в адміністративному порядку до 3-х годин.

Чи є правомірними дії адвоката? Чи допущено стосовно адвоката порушення гарантій адвокатської діяльності?

### **Нормативно-правові акти та судова практика**

1. Конституція України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. №5076-VI. *Голос України*. 14.08.2012. №148-149.
3. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
4. Кримінальний Кодекс України: Закон України № 2341-III від 05.04.2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
5. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України № 4651-VI від 13.04. 2012 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
6. Статут Національної асоціації адвокатів України: затверджений рішенням Установчого з'їзду адвокатів України від 17.11.2012 р. URL: [http://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/inshidokumenty/statut\\_naau.pdf](http://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/inshidokumenty/statut_naau.pdf)
7. Правила адвокатської етики: затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 09.06.2017 р. *Національна асоціація адвокатів України*. URL: [http://unba.org.ua/assets/uploads/8354a317c5dd15913f18\\_file.pdf](http://unba.org.ua/assets/uploads/8354a317c5dd15913f18_file.pdf)
8. Про особливості проходження адвокатами військової або альтернативної (невійськової) служби у період воєнного стану: рішення Ради адвокатів України від 03.03.2022 р. №24. URL: [https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2022-03-24-r-shennya-rau-24\\_6244383f5d80a.pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2022-03-24-r-shennya-rau-24_6244383f5d80a.pdf)
9. Багатостороння угода країн-учасниць ООН «Основні положення про роль адвокатів». *Юридичний вісник України*. 2002. №40.
10. Багатостороння угода країн-учасниць Європейського Співтовариства «Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського співтовариства». *Юридичний вісник України*. 2002. №40.
11. Хартія основних принципів європейської адвокатської професії. URL: [https://yur-gazeta.com/pdf/Chartia\\_brand.pdf](https://yur-gazeta.com/pdf/Chartia_brand.pdf)
12. Рекомендація №R (2000) 21 Комітету Міністрів державам-членам про свободу професійної діяльності адвокатів від 25.10.2000 р. URL: [https://supreme.court.gov.ua/userfiles/R\\_2000\\_21\\_2000\\_10\\_25.pdf](https://supreme.court.gov.ua/userfiles/R_2000_21_2000_10_25.pdf)
13. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 10.02.2021 р. у справі № 822/1309/17. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95439673>.

14. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 14.04.2021 р. у справі № 826/9606/17. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96933508>.
15. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Корнєв та Карпенко проти України» від 21.10.2010 року. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974\\_637#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_637#Text)
16. Latimer v. United Kingdom: рішення ЄСПЛ від 31.05.2005 р. URL: [https://www.stradalex.com/en/sl\\_src\\_publ\\_jur\\_int/document/echr\\_12141-04](https://www.stradalex.com/en/sl_src_publ_jur_int/document/echr_12141-04)
17. Case of Särgava v. Estonia (Application № 698/19). 16.11.2021. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22itemid%22%3A%5B%5C%22002-13472%22%5D%7D>
18. Case of Versini-Campinchi and Crasnianski v. France (Application № 49176/11). 16.06.2016. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-5408161-6766993>

### **Рекомендована література**

1. Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах/за заг. ред. д.ю.н., проф. С.Я.Фурси та к.ю.н., доцента Бакаянної Н.М. 2-ге вид., доповн. і перероб. К.: Алерта, 2016. 864 с.
2. Аракелян М. Р. Правозахисна діяльність адвокатури: теоретико-правовий ракурс. Одеса : Фенікс, 2018. – 386 с.
3. Бакаянова Н. М. Межі адвокатського самоврядування. *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні: мат. VI Міжнародної науково-практичної конференції (Чернівці, 21 жовтня 2022 р.)*, С.248-255. URL: [https://ccu.gov.ua/sites/default/files/suchasni\\_vyklyky\\_ta\\_aktualni\\_problemy\\_sudovoyi\\_reformy\\_v\\_ukrayini\\_2022.pdf](https://ccu.gov.ua/sites/default/files/suchasni_vyklyky_ta_aktualni_problemy_sudovoyi_reformy_v_ukrayini_2022.pdf)
4. Бакаянова Н. М. Вимога несумісності адвокатської діяльності з іншими видами діяльності: етико-правовий аспект. *Круглий стіл «Етика правника»*. м. Харків, Нац. юрид. акад. ім. Я.Мудрого. 2019 р. С.5-8.
5. Бакаянова Н.М. Розвиток законодавства ЄС у сфері захисту професійних прав адвокатів. *Адвокатура України: сучасний стан та перспективи розвитку: матеріали III Міжнар. наук.-практ.конф. (м. Харків, 16 грудня 2021 р.)*. С.95-97.
6. Бакаянова Н.М. Актуальні питання соціального захисту адвокатів в умовах пандемії COVID-19. URL: <http://unba.odessa.ua/aktualni-pytannya-sotsialnogo-zahystu-advokativ-v-umovah-pandemiyi-sovid-19>
7. Бакаянова Н.М. Забезпечення діяльності адвокатури та здійснення адвокатської діяльності в умовах воєнного стану. *Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів ХХІ століття: мат. Міжн. науково-практ. конф. Національний університет "Одеська юридична академія", Одеса, 17 червня 2022 р. Т. 2. С. 180-183.*

8. Бакаянова Н.М. Роль громадських об'єднань адвокатів у розвитку інституту адвокатури. *Jurnal juridic national: teorie si practica*. № 4(20). 2016. с.5-10.
9. Бакаянова Н.М. Об'єднання адвокатів за законодавством про адвокатуру та адвокатську діяльність. *Часопис Київського Університету права*. №2. 2016. С.306-310.
10. Bakaianova, N., Kolomiiets, V., Lukianenko, T., Lazareva, D., Kadenko, O. State management in the area of ensuring the security of the court and participants in legal procedures. *Journal of Security and Sustainability Issues*, 2020, 10(1), 73-89.
11. Гончаренко В.С. Гарантії професійної діяльності іноземних адвокатів в Україні. *Вісник кримінального судочинства*. 2018. №4. С.119-127.
12. Вільчик Т. Б. Конституційне право на правову допомогу адвоката у країнах Європейського Союзу та в Україні. Харків : Право. 2015. 400 с.
13. Демчина Т.Ю. Організаційно-правові засади реалізації принципу незалежності адвокатури. дис. ... д-ра філософії. Харків, 2020. 270 с.
14. Звіт про порушення прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності в Україні. 2013-2018рр. Київ: НААУ, 2018. 43с. URL: [chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://kyiv.unba.org.ua/assets/uploads/news/zvity/UNBA\\_Zahyst\\_Adv\\_2018\\_UKR\\_WEB\(1\).pdf](chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://kyiv.unba.org.ua/assets/uploads/news/zvity/UNBA_Zahyst_Adv_2018_UKR_WEB(1).pdf)
15. Звіт комітету захисту прав адвокатів та дотримання гарантій адвокатської діяльності за 2022 р. URL: <https://www.hsa.org.ua/blog/komitet-zaxistu-prav-advokativ-ta-garantii-advokatskoyi-diialnosti-naau-prezentuje-zvit-pro-diialnist-u-2022-roci>
16. Іваницький С. О. Громадські об'єднання адвокатів і суддів та їх місце в структурі громадського суспільства. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2014. № 3-4. С. 108- 122.
17. Іваницький С.О. Теоретичні основи організації адвокатури в Україні: принципи та система. Київ: Інтерсервіс, 2017. 800 с.
18. Кравченко М. О. Сучасні виклики в адвокатській діяльності. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 9. С. 541-544.
19. Каденко О. О. Правовий статус Національної асоціації адвокатів України : дис...доктора філос. Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2022. 283 с.
20. Нестерчук Л. П. Правове регулювання гарантій професійної діяльності адвоката на міжнародному та національному рівні. *Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матер. X Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 6 листоп., 2020 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (голова) та ін.* Одеса : Фенікс, 2020. – С. 622-626.
21. ССВЕ закликає Україну виправити порушення прав адвокатів. *Національна асоціація адвокатів України*. URL: <http://unba.org.ua/news/1293-ssve-zaklikae-ukrainu-vipraviti-porushennya-prav-advokativ.html>

22. Статут Всеукраїнської Громадської організації «Спілка адвокатів України» [Електронний ресурс] : прийнятий у новій редакції VII звітно-виборним з'їздом Спілки адвокатів України 19.11.2011 р. *Громадська організація «Спілка адвокатів України»*. URL: <http://cau.org.ua/%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%82/>
23. Статут Всеукраїнської громадської організації «Асоціація правників України» [Електронний ресурс] : затв. Правничою асамблеєю Асоціації правників України 06.12.2013 р. *Всеукраїнська громадська організація «Асоціація правників України»*. URL: [http://uba.ua/ukr/official\\_documents/c4ca4238a0b92382odcc509a6f75849b/](http://uba.ua/ukr/official_documents/c4ca4238a0b92382odcc509a6f75849b/)
24. Khotynska-Nor O., Bakaianova N. Transformation of Bar in Wartime in Ukraine: on the Way to Sustainable Development of Justice (on the Example of Odesa Region). 2022 3(15) *Access to Justice in Eastern Europe* 146-154. DOI: <https://doi.org/10.33327/AJEE-18-5.2-n000322> (Scopus)

## ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. Закон України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність" був прийнятий 05 липня 2012 р. та набув чинності:

- а) 05 липня 2012 р.;
- б) 15 серпня 2012 р.;
- в) 17 листопада 2012 р. ;
- г) 19 листопада 2012 р.

2. Адвокатура України є:

- а) добровільним професійним громадським об'єднанням, покликаним згідно з Конституцією України сприяти захисту прав, свобод та представляти законні інтереси громадян України, іноземних громадян, осіб без громадянства, юридичних осіб, подавати їм іншу юридичну допомогу;
- б) професійним об'єднанням, покликаним згідно з Конституцією та законами України сприяти захисту прав, свобод та представляти законні інтереси громадян України, іноземних громадян, осіб без громадянства, юридичних осіб, подавати їм іншу юридичну допомогу;
- в) добровільним громадським об'єднанням, покликаним сприяти захисту прав, свобод та представляти законні інтереси громадян України;
- г) державним об'єднанням, покликаним сприяти захисту прав, свобод та представляти законні інтереси громадян України.

3. Адвокатом може бути:

- а) громадянин України, який має вищу юридичну освіту, підтверджену дипломом України, стаж роботи у галузі права не менше двох років, володіє державною мовою, склав кваліфікаційні іспити, одержав свідоцтво про право на зайняття адвокатською діяльністю та прийняв Присягу адвоката України;
- б) громадянин України, який має вищу юридичну освіту, підтверджену дипломом магістра права, склав кваліфікаційні іспити, одержав свідоцтво про право на зайняття адвокатською діяльністю та прийняв Присягу адвоката України;
- в) особа, яка має вищу юридичну освіту, підтверджену дипломом України або відповідно до міжнародних договорів України дипломом іншої країни, стаж роботи у галузі права не менше двох років, володіє державною мовою, склала кваліфікаційні іспити, одержала в Україні свідоцтво про право на зайняття адвокатською діяльністю та прийняла Присягу адвоката України;
- г) особа, яка має вищу юридичну освіту, підтверджену дипломом України або відповідно до міжнародних договорів України дипломом іншої країни, стаж роботи у галузі права не менше п'яти років, володіє державною мовою, склала кваліфікаційні іспити, одержала в Україні

свідомість про право на зайняття адвокатською діяльністю та прийняла Присягу адвоката України.

4. Кваліфікаційно-дисциплінарні комісії адвокатури утворюються:

- а) у складі двох палат - кваліфікаційної та дисциплінарної - для визначення кваліфікаційного рівня осіб, які мають намір займатися та займаються адвокатською діяльністю та для вирішення питань про дисциплінарну відповідальність адвокатів;
- б) для визначення рівня професійних знань осіб, які мають намір займатися адвокатською діяльністю, вирішення питань про дисциплінарну відповідальність адвокатів, строком на 3 роки у складі двох палат-атестаційної та дисциплінарної;
- в) для визначення рівня професійних знань осіб, які мають намір займатися адвокатською діяльністю, вирішення питань про дисциплінарну відповідальність адвокатів у Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі строком на 3 роки у складі двох палат - атестаційної та дисциплінарної;
- г) у складі двох палат – атестаційної та дисциплінарної для вирішення питань про дисциплінарну відповідальність адвокатів.

5. Спілки та асоціації адвокатів:

- а) представляють інтереси адвокатів у державних органах і об'єднаннях громадян, захищають соціальні та професійні права адвокатів, здійснюють методичну і видавничу роботу, сприяють підвищенню професійного рівня адвокатів;
- б) представляють собою об'єднання адвокатів, яке діє на засадах добровільності, самоврядування, колегіальності, гласності з ціллю здійснення адвокатами належного захисту прав та законних інтересів фізичних та юридичних осіб;
- в) представляють собою організації, діяльність яких направлена на здійснення методичної і видавничої роботи, сприяння підвищенню професійного рівня адвокатів;
- г) представляють інтереси громадян у державних органах, захищають соціальні та професійні права громадян, здійснюють методичну і видавничу роботу.

6. Адвокат зобов'язаний зберігати адвокатську таємницю, предметом якої є:

- а) суть консультацій, порад, роз'яснень, наданих адвокатом громадянину або юридичній особі;
- б) питання, з яких громадянин або юридична особа зверталися до адвоката, та інші відомості, одержані адвокатом при здійсненні своїх професійних обов'язків;

- в) питання, з яких громадянин або юридична особа зверталися до адвоката, суть консультацій, порад, роз'яснень та інших відомостей, одержаних адвокатом при здійсненні своїх професійних обов'язків;
- г) питання, з яких особа зверталась до адвоката.

7. Гарантії адвокатської діяльності поширюються на:

- а) адвоката, його помічника, посадових осіб і технічних працівників адвокатських об'єднань у вигляді заборони вимагати відомості, що становлять адвокатську таємницю;
- б) адвоката та його помічника у вигляді заборони допиту як свідків з питань, що становлять адвокатську таємницю;
- в) посадових осіб і технічних працівників адвокатських об'єднань у вигляді заборони допиту як свідків з питань, що становлять адвокатську таємницю;
- г) стажиста адвоката у вигляді заборони допиту як свідків з питань, що становлять адвокатську таємницю.

8. До видів безоплатної адвокатської правової допомоги належать:

- а) конституційна;
- б) первинна і вторинна;
- в) правова;
- г) конституційна та правова.

9. Адвокат здійснює представництво щодо:

- а) інтересів фізичних і юридичних осіб, держави, органів державної влади, органів місцевого самоврядування в іноземних, міжнародних судових органах, якщо інше не встановлено законодавством іноземних держав, статутними документами міжнародних судових органів та інших міжнародних організацій або міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;
- б) інтересів потерпілого при розгляді справи про кримінального правопорушення, прав і обов'язків потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача у кримінальному провадженні;
- в) інтересів фізичних і юридичних осіб у третейських судах при здійсненні цивільного, господарського та кримінально судочинства, а також в інших державних органах, перед фізичними та юридичними особами;
- г) інтересів фізичних в іноземних, міжнародних судових органах, якщо інше не встановлено законодавством іноземних держав, статутними документами міжнародних судових органів та інших міжнародних організацій або міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

10. Адвокат іноземної держави може здійснювати адвокатську діяльність в Україні:

- а) з урахуванням особливостей, визначених Законом України «Про адвокатуру і адвокатську діяльність»;
- б) на підставі сертифікату про вивчення державної української мови;
- в) після, пройденого стажування;
- г) з набуттям стажу роботи в галузі права не менше п'яти років.

11. Адвокат, який здійснює адвокатську діяльність індивідуально, є:

- а) самозайнятою особою;
- б) підприємцем;
- в) фізичною особою підприємцем;
- г) представником.

12. Адвокатське бюро є:

- а) юридичною особою, створеною одним адвокатом, і діє на підставі статуту.
- б) фізичною особою, створеною адвокатами, і діє на підставі статуту;
- в) громадським об'єднанням;
- г) об'єднанням адвокатів.

13. Адвокатське об'єднання є:

- а) юридичною особою, створеною шляхом об'єднання двох або більше адвокатів (учасників), і діє на підставі статуту;
- б) юридичною особою, створеною двома або більше адвокатів (учасників);
- в) юридичною особою, що діє на підставі статуту;
- г) колективом, що діє на підставі статуту.

14. Національна асоціація адвокатів України є:

- а) державною комерційною професійною організацією;
- б) недержавною некомерційною професійною організацією, яка об'єднує всіх адвокатів України та утворюється з метою забезпечення реалізації завдань адвокатського самоврядування; забезпеченою організацією задля реалізації завдань адвокатури;
- в) адвокатським самоврядним органом;
- г) недержавною комерційною професійною організацією.

15. Гарантії адвокатської діяльності передбачені нормативно-правовими документами:

- а) Конституцією України;
- б) Конституцією України, Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», іншими законодавчими актами України;
- в) Конституцією України, Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року;
- г) Конституцією України та Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

16. Адвокату гарантується право на:

- а) рівність прав з іншими учасниками провадження, дотримання засад публічності й свободи в наданні доказів та у доведенні їх переконливості;
- б) забезпечення безпеки під час участі в кримінальному судочинстві у порядку, встановленому законом;
- в) втручання у правову позицію клієнта;
- г) рівність прав з іншими учасниками провадження, дотримання засад публічності й свободи в наданні доказів та у доведенні їх переконливості; забезпечення безпеки під час участі в кримінальному судочинстві у порядку, встановленому законом; втручання у правову позицію клієнта.

17. «Адвокатура України - ....., що забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги на професійній основі, а також самостійно вирішує питання організації і діяльності адвокатури в порядку, встановленому цим Законом»:

- а) державний орган;
- б) недержавний самоврядний інститут;
- в) недержавний самостійний орган;
- г) представницький інститут.

18. Адвокатський запит - це:

- а) усне звернення адвоката до органу державної влади, органу місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, громадських об'єднань про надання інформації, копій документів, необхідних адвокату для надання правової допомоги клієнту;
- б) усне або письмове звернення адвоката до органу державної влади, органу місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, громадських об'єднань про надання інформації, копій документів, необхідних адвокату для надання правничої допомоги клієнту;
- в) звернення клієнта до органу державної влади, органу місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, громадських об'єднань про надання інформації, копій документів, необхідних адвокату для надання правової допомоги клієнту;
- г) письмове звернення адвоката до органу державної влади, органу місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, громадських об'єднань про надання інформації,

копій документів, необхідних адвокату для надання правової допомоги клієнту.

19. Документами, що посвідчують повноваження адвоката на надання правової допомоги, можуть бути:

- а) договір, довіреність, ордер, доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання первинної правової допомоги;
- б) договір про надання правової допомоги, довіреність, доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної вторинної правової допомоги;
- в) договір про надання правової допомоги, довіреність, ордер, доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги;
- г) усний договір про надання правничої допомоги, довіреність, ордер, доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної будь-якої допомоги.

20. Виключне представництво адвокатом іншої особи в суді передбачено:

- а) ст.59 Конституції України;
- б) ст.131<sup>2</sup> Конституції України;
- в) ст.63 Конституції України;
- г) всі відповіді є правильними.

21. Відповідно до ст.21 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», коли саме адвокат повинен повідомити клієнта про наявний конфлікт інтересів?

- а) не пізніше, ніж через 24 години після того, як адвокат дізнався про наявність конфлікту інтересів;
- б) протягом 3-х днів;
- в) не пізніше, ніж через 7 днів після того, як адвокат дізнався про наявність конфлікту інтересів;
- г) невідкладно.

22. Які документи обов'язково додаються до адвокатського запиту?

- а) посвідчені адвокатом копії свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю, ордера або доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги; паспорт адвоката та посвідчення адвоката;
- б) документи, що посвідчують особу адвоката, копія свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю;
- в) посвідчені адвокатом копії свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю, ордера або доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги.

г) посвідчення адвоката, доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги.

23. Не є дисциплінарним проступком:

- а) порушення присяги адвоката України;
- б) невиконання рішень органів адвокатського самоврядування;
- в) порушення правил адвокатської етики;
- г) винесення судом або іншим органом рішення не на користь клієнта адвоката.

24. Який вид дисциплінарного стягнення може бути застосований до іноземного адвоката?

- а) виключення з Єдиного реєстру адвокатів України;
- б) позбавлення права на заняття адвокатською діяльністю з наступним виключенням з Єдиного реєстру адвокатів України;
- в) зупинення права на заняття адвокатською діяльністю на строк від одного місяця до одного року;
- г) Всі варіанти правильні.

25. Адвокат зобов'язаний при розірванні договору про надання правової допомоги:

- а) повернути клієнту отримані від нього документи ;
- б) поінформувати клієнта щодо виконаної адвокатом роботи;
- в) передати клієнту копії процесуальних документів, наявних у адвоката;
- г) всі варіанти відповідей правильні.

26. Що не відноситься до документів, що посвідчують повноваження адвоката на надання правової допомоги?

- а) договір про надання правової допомоги;
- б) посвідчення адвоката;
- в) довіреність;
- г) ордер.

27. Адвокатська діяльність здійснюється на підставі:

- а) угоди;
- б) довіреності;
- в) договору про надання правової допомоги;
- г) домовленості.

28. Хто затверджує типову форму ордеру адвоката?

- а) Рада адвокатів України;
- б) Національна асоціація адвокатів України;
- в) Рада адвокатів регіону;
- г) З'їзд адвокатів України.

29. Адвокату забороняється укладати договір про надання правової допомоги, якщо:

- а) доручення на виконання дій виходять за межі професійних прав і обов'язків адвоката;
- б) адвокат брав участь у відповідному провадженні, і це є підставою для його відводу згідно з процесуальним законом;
- в) адвокат надає правову допомогу іншій особі, інтереси якої можуть суперечити інтересам особи, яка звернулася щодо укладення договору про надання правової допомоги;
- г) всі варіанти відповідей правильні.

30. Формою винагороди адвоката за здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги клієнту є:

- а) гонорар;
- б) заробітна плата;
- в) ставка;
- г) всі варіанти відповідей правильні.

31. З якого моменту зупиняється право на зайняття адвокатської діяльності у зв'язку з визнання адвоката за рішенням суду недієздатним або обмежено дієздатним?

- а) з дня набрання законної сили відповідним рішенням суду;
- б) з дня винесення відповідного рішення судом;
- в) з дня встановлення ознак недієздатності або обмеженої дієздатності адвоката;
- г) з дня закінчення строку подачі касаційної скарги на рішення суду.

ANSWER: A.

32. В якому випадку інформація або документи можуть втратити статус адвокатської таємниці?

- а) після спливу строку позовної давності;
- б) після закінчення строку дії договору про надання правової допомоги, укладеного між адвокатом та його клієнтом;
- в) за письмовою заявою клієнта (особи, якій відмовлено в укладенні договору про надання правової допомоги з передбачених Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» підстав);
- г) після спливу строку позовної давності; після закінчення строку дії договору про надання правової допомоги, укладеного між адвокатом та його клієнтом; за письмовою заявою клієнта (особи, якій відмовлено в укладенні договору про надання правової допомоги з передбачених Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» підстав).

33. Обов'язок доказування вчинення адвокатом дисциплінарного проступку у дисциплінарному провадженні покладається на:

- а) особу, яка ініціює питання про дисциплінарну відповідальність адвоката;
- б) адвоката, стосовно якого розглядається справа;
- с) члена дисциплінарної палати кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, який здійснює перевірку;
- г) дисциплінарну палату кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури.

34. В якому випадку неявка представника ради адвокатів регіону не перешкоджає проведенню відповідної процесуальної дії щодо адвоката?

- а) за умови завчасного повідомлення ради адвокатів регіону;
- б) за умови попереднього повідомлення ради адвокатів регіону;
- в) за умови неможливості участі представника ради адвокатів регіону;
- г) у жодному випадку.

35. Під час проведення обшуку чи огляду житла, іншого володіння адвоката, приміщень, де він здійснює адвокатську діяльність, тимчасового доступу до речей і документів адвоката, має бути обов'язково присутній:

- а) голова ради адвокатів відповідного регіону;
- б) представник ради адвокатів регіону;
- в) представник Ради адвокатів України;
- г) інший адвокат.

## **ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ**

1. Поняття адвокатури та її завдання.
2. Конституційно-правове регулювання діяльності адвокатури України.
3. Принципи організації та діяльності адвокатури .
4. Принцип верховенства права в діяльності адвокатури.
5. Законність як принцип адвокатської діяльності.
6. Незалежність як принцип організації та діяльності адвокатури.
7. Конфіденційність як принцип адвокатської діяльності.
8. Принцип уникнення конфлікту інтересів в адвокатській діяльності.
9. Форми організації адвокатської діяльності в Україні.
10. Порядок реєстрації адвокатських бюро та адвокатських об'єднань.
11. Поняття Єдиного реєстру адвокатів України та відомості, які до нього вносяться.
12. Порядок ведення Єдиного реєстру адвокатів України.
13. Поняття та завдання адвокатського самоврядування.
14. Організаційні форми адвокатського самоврядування.
15. Принципи здійснення адвокатського самоврядування.
16. Фінансове забезпечення органів адвокатського самоврядування.
17. Поняття та структура Національної асоціації адвокатів України.
18. Завдання Національної асоціації адвокатів України.
19. Основні напрямки діяльності Національної асоціації адвокатів України.
20. Права та обов'язки членів Національної асоціації адвокатів України.
21. Склад та повноваження ради адвокатів регіону.
22. Завдання та повноваження кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури.
23. Порядок проведення засідань кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури.
24. Склад та повноваження комісії з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги.
25. Склад та повноваження кваліфікаційної палати кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури.
26. Склад та повноваження дисциплінарної палати кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури.
27. Ревізійна комісія адвокатів регіону: порядок обрання, склад та повноваження.
28. Завдання та порядок обрання Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури.
29. Повноваження Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури.

30. Порядок проведення засідань Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури.
31. Склад та порядок обрання Ради адвокатів України.
32. Повноваження Ради адвокатів України.
33. Принципи здійснення адвокатського самоврядування.
34. З'їзд адвокатів України як вищий орган адвокатського самоврядування України.
35. Повноваження з'їзду адвокатів України.
36. Обов'язковість рішень органів адвокатського самоврядування.
37. Вимоги до адвоката України.
38. Вимоги щодо несумісності з діяльністю адвоката.
39. Порядок допуску до складення кваліфікаційного іспиту для набуття права на заняття адвокатською діяльністю в Україні.
40. Порядок складення кваліфікаційного іспиту для набуття права на заняття адвокатською діяльністю в Україні.
41. Методика оцінювання результатів складення кваліфікаційного іспиту для набуття права на заняття адвокатською діяльністю в Україні.
42. Зміст та значення присяги адвоката України.
43. Свідectvo про право на заняття адвокатською діяльністю та посвідчення адвоката.
44. Помічник адвоката, його правове положення.
45. Правовий статус стажиста адвоката.
46. Порядок проходження стажування в адвокатурі.
47. Професійні права та обов'язки адвоката.
48. Порядок підвищення кваліфікації адвокатів.
49. Адвокатська таємниця.
50. Порядок набуття адвокатом іноземної держави права на заняття адвокатською діяльністю в Україні.
51. Підстави для відмови у включенні адвоката іноземної держави до Єдиного реєстру адвокатів України.
52. Відповідальність адвоката іноземної держави, який здійснює адвокатську діяльність в Україні.
53. Поняття та зміст адвокатського запиту.
54. Поняття та види адвокатської діяльності.
55. Підстави здійснення адвокатської діяльності.
56. Форма та зміст договору про надання правової допомоги.
57. Підстави для відмови в укладенні договору про надання правової допомоги.
58. Припинення, внесення змін або розірвання договору про надання правової допомоги.
59. Ордер адвоката.
60. Порядок ведення реєстру ордерів за законодавством про адвокатуру та адвокатську діяльність.
61. Поняття гонорару адвоката, порядок його визначення та оплати.

62. Надання адвокатом безоплатної правової допомоги за законодавством України.
63. Адвокат як суб'єкт первинного фінансового моніторингу.
64. Гарантії адвокатської діяльності.
65. Захист професійних прав адвокатів за законодавством України.
66. Громадські об'єднання адвокатів.
67. Підстави та строк притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності.
68. Поняття та види дисциплінарної відповідальності адвоката.
69. Поняття та стадії дисциплінарного провадження в адвокатурі.
70. Перевірка відомостей про дисциплінарний проступок адвоката.
71. Порухення дисциплінарної справи стосовно адвоката.
72. Розгляд дисциплінарної справи стосовно адвоката.
73. Прийняття рішення у дисциплінарній справі стосовно адвоката.
74. Порядок та строки оскарження рішення у дисциплінарній справі стосовно адвоката.
75. Підстави та порядок зупинення адвокатської діяльності.
76. Поновлення права на заняття адвокатською діяльністю.
77. Підстави та порядок припинення права на заняття адвокатською діяльністю.
78. Ініціювання притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності.
79. Соціальний захист адвоката та його помічника.
80. Загальна характеристика Правил адвокатської етики, їх структура.
81. Поняття та значення адвокатської етики у професійній діяльності адвоката.
82. Основні принципи адвокатської етики.
83. Відповідальність адвоката за порушення правил адвокатської етики.
84. Захист від кримінального обвинувачення як вид адвокатської діяльності.
85. Представництво адвокатами осіб у судах за законодавством України.
86. Надання адвокатами консультацій та роз'яснень з правових питань.
87. Складання адвокатами заяв, скарг та інших документів правового характеру як вид адвокатської діяльності.
88. Участь адвоката в медіації.
89. Перспективи здійснення адвокатами фідучіарної діяльності та діяльності ескроу-агентів.
90. Міжнародні стандарти здійснення адвокатської діяльності.

## **Інформаційні ресурси**

1. <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/ukr&> сайт Європейського суду з прав людини
2. <http://portal.rada.gov.ua> – сайт Верховної Ради України
3. <http://www.ccu.gov.ua/uk/index> – сайт Конституційного Суду України
4. <http://www.scourt.gov.ua> – сайт Верховного Суду
5. <https://minjust.gov.ua> – сайт Міністерства юстиції України
6. <https://legalaid.gov.ua> – сайт Координаційного центру з надання безоплатної правової допомоги
7. <https://unba.org.ua> – сайт НААУ
8. <https://erau.unba.org.ua> – Єдиний реєстр адвокатів України
9. <https://legalaid.gov.ua/advokatam/reystri-advokativ> – Реєстр адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу
10. <http://unba.odessa.ua> – сайт Ради адвокатів Одеської області

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

**Нана Мезенівна Бакаянова**

**АДВОКАТУРА УКРАЇНИ**

**Методичні вказівки  
для підготовки до практичних занять  
та самостійної роботи для здобувачів вищої освіти  
за спеціальністю 081 «Право»**

Електронне видання

В авторській редакції